Ազգ
Azg
armenian daily
16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 (1995)

Ֆրանսիայի Սենատը անդրադառնալու է Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցին

Փետրվարի 22-ին Ֆրանսիայի Սենատը մտադիր է անդրադառնալ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցին, ադրբեջանական խորհրդարանը պետք է միջոցներ ձեռնարկի, որպեսզի «ֆրանսիացի իրենց գործընկերներն անարդար որոշում չկայացնեն», Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսի նիստում հայտարարել է խոսնակ Մուրթուզ Ալեսքերովը: Դրա հետ կապված Միլլի մեջլիսը բողոքի նամակ է պատրաստել ուղղված Ֆրանսիայի Սենատին: Ինչպես հաղորդում է MPA գործակալությունը, համարժեք քայլ է ձեռնարկելու նաեւ Թուրքիայի խորհրդարանը:

Անկարան ջանում է նախազգուշացնել Ֆրանսիային, որ հայերի ցեղասպանության ճանաչման խնդիրն օրակարգ մտցնելու դեպքում իրենց երկկողմ հարաբերությունները կարող են կտրուկ վատթարանալ, հաղորդել է «Ազատություն» ռադիոկայանը:

ՍՆԱՐՔ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ՄԻՋԱԴԵՊՍԱԿԱՆ

Նոր էջ հայ-լիբանանյան հարաբերություններում

ՀՐԱՅՐ ՉՈՐՅԱՆ
Բեյրութ

Երեկ եռօրյա այցով Լիբանանի մայրաքաղաք ժամանեց ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Նախագահին, նրա տիկնոջն ու ուղեկցող ներկայացուցչական պատվիրակությանը Բեյրութի միջազգային օդանավակայանում դիմավորեցին Լիբանանի նախագահ Էմիլ Լահուդը, խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բերրին, վարչապետ Սելիմ Հոսը, բարձրաստիճան այլ անձինք, նախարարներ: Դիմավորումն ընթացավ նման կարգի այցերին բնորոշ արարողակարգով: Այցի ծրագիրը բավական հագեցված է: Արդեն առաջին օրը նախագահ Քոչարյանին իր նստավայրում «Վանդոմ Ինտերկոնտինենտալ» հյուրանոցում քաղաքավարական այցով հանդիպեցին ԼՀ խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բերրին, վարչապետ Սելիմ Հոսը, Բեյրութի քաղաքային խորհրդի նախագահը եւ անդամները, Լիբանանի նախկին վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին, Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ն: Քաղաքապետը նախագահին հանձնեց Բեյրութ քաղաքի խորհրդանշական բանալին:

Երեկոյան Բաաբդայի պալատում տեղի ունեցավ ՀՀ եւ ԼՀ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Էմիլ Լահուդի առանձնազրույցը. նախագահները քննարկել են երկկողմ հարաբերություններին առնչվող հարցերի լայն շրջանակ:

Նախագահների առանձնազրույցի ընթացքում բանակցություններ տեղի ունեցան ՀՀ պաշտոնական պատվիրակության անդամների եւ նրանց ԼՀ գործընկերների միջեւ, ստորագրվեցին հայ-լիբանանյան համատեղ փաստաթղթեր.

Տես ► էջ 8

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Խմբագիրները ընդդեմ համակարգչային պատերազմի

ԲԱՔՈՒ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Ինտերնետ ցանցում ադրբեջանցի եւ հայ հաքերների միջեւ սկսված պատերազմը կարող է ավարտվել ցանցից երկու երկրների հեռացմամբ: Այդպիսի կարծիք է հայտնել «Զերկալո» թերթի խմբագիր Ռաուֆ Տալիշինսկին՝ Բաքվի մամուլի ակումբում փետրվարի 14-ին հրավիրված մամլո ասուլիսի ժամանակ:

Մամլո ասուլիսում հաղորդվել է, որ ի պատասխան ադրբեջանցի հաքերների կողմից ինտերնետի 25 հայկական էջերի (սայթերի) խափանմանը, հայ հաքերները ձեռնարկել են առավել մեծ մասշտաբի համարժեք քայլեր: Ըստ որում տուժել են նույնիսկ Ադրբեջանում աշխատող միջազգային կազմակերպությունների սայթերը:

Ստեղծված իրավիճակի առնչությամբ նույն օրը «Զերկալո» եւ «Ազադլըգ» թերթերի խմբագիրները հանդիպել են երկրի ազգային անվտանգության նախարար Նամիք Աբասովի հետ: Հանդիպմանը մասնակցել են նաեւ Ադրբեջանում ինտերնետի փորձագետները:

Հանդիպման ընթացքում որոշում է կայացվել հայկական սայթերը խափանող անձանց նկատմամբ վերահսկողություն սահմանելու եւ մասնագետներից կազմված տեխնիկական կառույց ստեղծելու մասին՝ ադրբեջանական սայթերի խափանումը կանխելու նպատակով:

Ադրբեջանական թերթերի խմբագիրները նաեւ հաղորդել են, որ Սորոսի հիմնադրամի ներկայացուցիչները բանակցություններ են վարում ԱՄՆ-ի եւ Արեւմտյան Եվրոպայի փորձագետների հետ՝ ինտերնետ ցանցում հակամարտությունը կարգավորելու նպատակով:

Մամլո ասուլիսի մասնակիցները քննադատել են այն անձանց գործողությունները ու նախաձեռնությունները, որոնց պատճառով «պատերազմ» ծագեց ինտերնետում:

Ըստ Քլինթոնի, Պուտինը կարող է ուժեղ եւ արդյունավետ առաջնորդ դառնալ

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ:

ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը CNN-ին տված հարցազրույցում խիստ դրականորեն է արտահայտվել ՌԴ նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինի մասին: «Պուտինը ուժեղ, անկեղծ եւ արդյունավետ գործող դեկավար է, կրթված եւ եռանդուն ու, անկասկած, օժտված անձնավորություն է, ու թեեւ ես համաձայն չեմ նրա հայացքներին, բայց նա կարող է դառնալ ուժեղ եւ արդյունավետ առաջնորդ», ասել է Քլինթոնը: Ըստ BBC-ի հաղորդման, նա միաժամանակ քննադատել է ուժի չարաշահումը Չեչնիայում՝ մեղադրելով նաեւ չեչեն մարտիկներին ու նշել, որ նրանք ցանկանում են, որպեսզի զոհեր լինեն քաղաքացիական բնակչության շրջանում:

Քլինթոնի կարծիքով, ԱՄՆ-ը կարող է Պուտինի հետ գործ ունենալ, եթե նա նախագահ դառնա, չնայած տարաձայնություններին այնպիսի հարցերում, ինչպիսին չեչենական հակամարտությունն է: Ըստ «Ազատության» հաղորդման, Քլինթոնը հույս է հայտնել, որ նախագահական ընտրություններից հետո առաջընթաց կլինի միջուկային զենքերի կրճատման գործում եւ շեշտել է, որ ԱՄՆ-ն ու Ռուսաստանը հաշտության վիճակում են, քանի որ երկու երկրների միջուկային զենքերն այլեւս միմյանց դեմ ուղղված չեն:

Անդրկովկասն ավելի մեծ կարեւորություն է ստանում ԱՄՆ-ի համար

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Անդրկովկասն աստիճանաբար ավելի մեծ կարեւորություն է ստանում ԱՄՆ-ի համար եւ պարզաբանում Անկարայի դերի աճը Սպիտակ տան տարածաշրջանային ռազմավարության համատեքստում: «Ադրբեջանի նախագահ Ալիեւի այցը Վաշինգտոն ընդգծում է այդ կարեւորությունը: Դա ավելի է արժեւորում Կովկասյան անվտանգության համակարգ մշակելու նախագահ Դեմիրելի նախաձեռնությունը: Դեմիրելը մասնավորապես հայտարարել է. «Կովկասում դեռեւս անլուծելի մնացած որոշ խնդիրներ կասկածի տակ են դնում տարածաշրջանային կայունությունը եւ հետին պլան մղում տարածաշրջանում համագործակցության խորացման հնարավորությունները»: Հատկանշական է, որ նախկինում Վաշինգտոն էր այցելել Ղազախստանի նախագահ Նազարբաեւը, իսկ մոտ ժամանակներս ԱՄՆ-ում են գտնվելու Թուրքմենստանի եւ Ղրղզստանի նախագահները», գրում է թուրքական «Միլիեթ» թերթը:

Ադրբեջանում ձերբակալվել են նավթային բարձրաստիճան պաշտոնյաներ

ԲԱՔՈՒ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության (ԱՀՊՆԸ) մեջ մտնող «Մայրուղային խողովակաշարեր» ԱՄ գլխավոր տնօրեն Թոֆիկ Ախունդովը եւ նրա տեղակալ Գասիմ Ասլանովը ձերբակալվել են Ադրբեջանի իրավապահ մարմինների կողմից: Ձերբակալվածների նկատմամբ քրեական գործ է հարուցված «պետական ունեցվածքի առանձնապես խոշոր չափերի հափշտակում» եւ «պաշտոնեական կեղծում» հոդվածներով: Ինչպես հաղորդել է Ադրբեջանի ՆԳՆ մամլո կենտրոնը, նրանք մեղադրվում են 1993-1995 թթ. նավթի անօրինական վաճառքի մեջ:

Իրավապահ մարմինները մտադիր են շարունակել հում նավթի եւ նավթամթերքների յուրացման ուղիների եւ դրանց անլեգալ վաճառքի շուկաների բացահայտումը: Օպերատիվ ծառայությունները ակտիվացրել են իրենց գործունեությունը հանրապետությունում նավթային մաֆիան ներկայացնող պաշտոնատար անձանց բացահայտման ուղղությամբ՝ երկրի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հրամանագրից հետո: Ուսումնասիրվում են նաեւ նավթամթերքների արտադրության նավթային անլեգալ տանկերլու գործարանների գործունեության հիմքերը, դրանք հում նավթով ապահովելու աղբյուրները:

Մոսկվայում սպանվեց հայտնի ձեռներեց Արկադի Բեստուժյանը

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երկուշաբթի երեկոյան Մոսկվայի Վավիլովի փողոցում գտնվող իր տան մոտ սպանվել է ձեռներեց Արկադի Բեստուժյանը: Մարդասպանը երկու անգամ կրակել է 39-ամյա գործարարի թիկունքին, որը տեղում վախճանվել է: Կողքին գտնվող Բեստուժյանի կինը չի տուժել: Հանցագործին հաջողվել է փախչել: Իշխանությունները ենթադրում են, որ սպանությունը պատվիրված է: «Ինտերֆաքս» գործակալության տվյալներով, Բեստուժյանը գլխավորում էր մի շարք առեւտրային կառույցներ, այդ թվում ընկերություններ, որոնք զբաղվում էին բորսայական գործառնություններով եւ միջազգային փոխադրումներով: Վերջին չորս օրերին Մոսկվայում արձանագրվել է գործարար անձանց սպանությունների երեք դեպք:

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

«Սիրում եմ, չեմ սիրում»

Անկախ մամուլը քաղաքականացված է, կուսակցականը՝ չէ՞ք

ԼՈՒԻԶԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Երեւանի մամուլի ակումբը (ԵՄԱ) շարունակում է հետեւել հայրենի մամուլի եւ էլեկտրոնային լրատվամիջոցների աշխատանքին կենտրոնանալով մոտ 2 տասնյակ թերթերի եւ լրատվական հաղորդումների վրա: ԵՄԱ նախագահ Բորիս Նավասարդյանը երեկ ներկայացրեց 1999 թ. նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսների դիտարկումները եւ ամփոփիչ դիտարկում՝ տարվա ընթացքում պետական-քաղաքական այրերի նկատմամբ դրսեւորված ուշադրության վերաբերյալ:

Ավանդաբար լրատվամիջոցների ուշադրության կենտրոնում գտնվող ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը խոշոր հաշվով առաջ է անցել մյուսներից. 2988 հիշատակում դրական (70 դրական, 50 բացասական) հաշվեկշռով: Ասել է թե լրատվամիջոցների վերաբերմունքն անձնեւին չի համապատասխանում հոկտեմբերի 27-ից հետո շրջանառվող այն վարկածին, թե նախագահի դիրքերը թուլացել են: Համակրանքից շեշտադրումներով առանձնացել են «Ռեսպուբլիկա Արմենիան» (17 դրական, 2 բացասական), «Հայոց աշխարհը» (13,3) եւ ազգային հեռուստատեսության «Հայլուր» ծրագիրը (5,0): Նախագահի նկատմամբ ավանդաբար «դաժան» են «Հայկական ժամանակը» (1,14) եւ «Առավոտը» (1,5): Հեռուստաընկերությունների վերաբերմունքը հավասարակշիռ է, բացառությամբ ընդդիմության հավակնող «Ա1+»-ի «Այբ-ֆե» լրատվական ծրագրի (0,3):

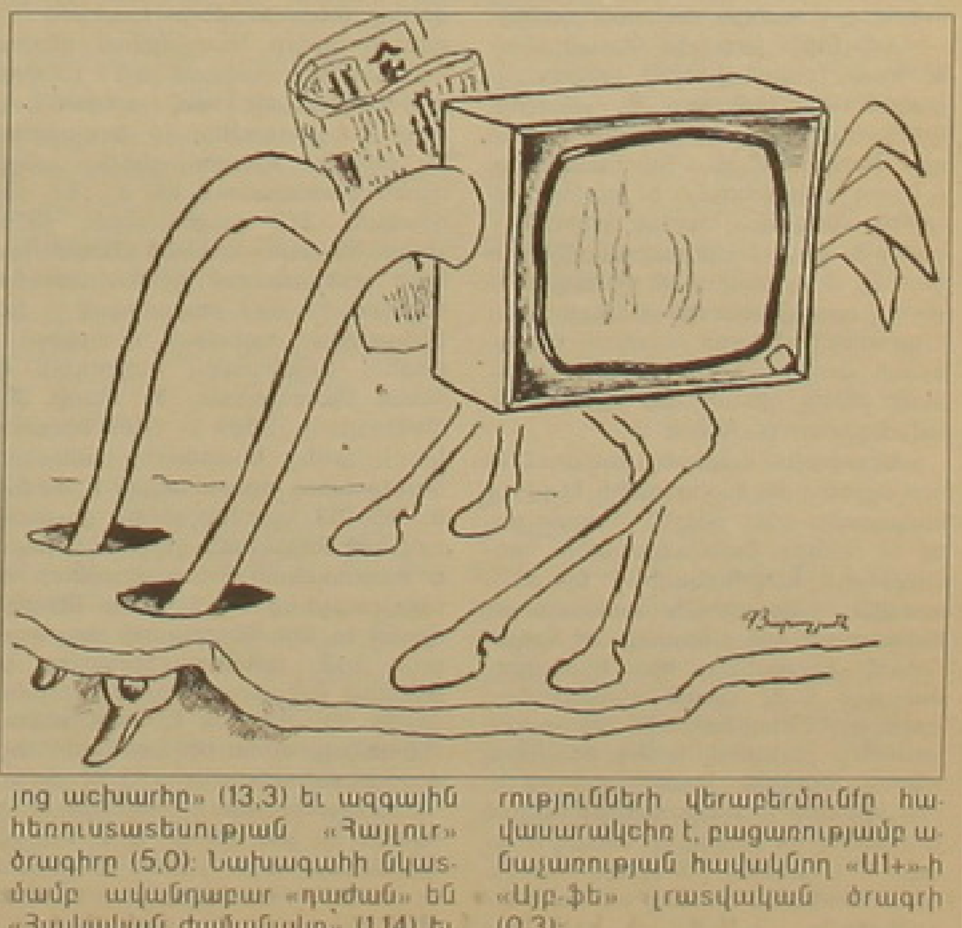

Տես ► էջ 2

Ընթացիկ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ահաբեկչության դեմ կազմակերպված պայքարի կառույց ԱՊՀ-ում

Հայաստանը կմասնակցի ԱՊՀ հատուկ ծառայությունների ինտեգրացմանը

Այսօր Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկում կհավաքվեն ԱՊՀ անդամ պետությունների հատուկ ծառայությունների պատվիրակությունները՝ մասնակցելու ահաբեկչության դեմ պայքարի կառույցի ստեղծման աշխատանքներին: Այս աշխատանքը գլխավորում է Ռուսաստանի նախագահի պաշտոնակատար եւ մոտալուտ նախագահական ընտրություններում ամենահավանական հաղթող թեկնածու Վլադիմիր Պուտինը: Վլադիմիր Պուտինի մասնագիտական կողմնորոշումը վճռական ազդեցություն կունենա ԱՊՀ դաշինքի վրա. հատուկ ծառայություններից պետական ղեկավարության անցած գործիչը հատկապես ներկայիս աշխարհաքաղաքական իրավիճակում կարեւորում է ԱՊՀ անդամ պետությունների ազգային անվտանգության համակարգերի ինտեգրացիան տեղեկատվական փոխանակման մեկ միասնական կենտրոնի ստեղծմամբ, կենտրոն, որը բացի տեղեկությունների փոխանակումից, կկարողանա նաեւ օգնել տվյալ պետությունների անվտանգության համակարգերի եւ տեխնիկական վերազինմանը, եւ վերապատրաստմանն ու փորձի փոխանակմանը: Չեչենական պատերազմի գործոնը իբրեւ Ռուսաստանում ահաբեկչության ծավալման մշտական վտանգ, դարձավ Վլադիմիր Պուտինի վերելքի սկիզբը, ուստի ՌԴ նախագահի պաշտոնակատարն ԱՊՀ անդամ երկրներին առաջարկում է համատեղ եւ կազմակերպված պայքարել ահաբեկչության դեմ:

Երեկ ուշ երեկոյան հայաստանյան պաշտոնական պատվիրակությունը մեկնեց Մինսկ: Ռուսաստանի հետ միության մեջ գտնվող այս պետության լավագույն հյուրանոցում՝ «Բելառուսում», կհավաքվեն ԽՍՀՄ նախկին ՊԱԿ-ի, այսօր առանձին պետությունների ազգային անվտանգության, ինչպես նաեւ հարակից կառույցների աշխատակիցները: Ինչպես «Ազգին» տեղեկացրեց պաշտպանության նախարարության կազմում գտնվող ռազմական ոստիկանության պետ Վոլյա Գասպարյանը, որը մեր պատվիրակության կազմում է, արդեն բաժանված են ԱՊՀ-ում ահաբեկչության դեմ պայքարի եւ ընդհանուր անվտանգության կառույցին վերաբերող առանձին նախագիծ-փաստաթղթեր: Հայաստանը պատրաստ է շահագրգիռ քննարկել բոլոր ծրագրերը՝ կատարելով իր առաջարկությունները:

Հայաստանի համար ահաբեկչության դեմ պայքարը ցավալիորեն հրատապ է. դեռեւս բացահայտված չէ հոկտեմբերի 27-ին ԱԺ-ում տեղի ունեցած ոճրագործության գործը: Փաստենք՝ ռազմական ոստիկանության պետը համոզված է, որ Նաիրի Հունանյանի հանցախմբի գործունեությունն ուղղորդվել է օտարերկրյա հատուկ ծառայությունների կողմից, ուստի այսօր առավել քան կարեւոր է Ռուսաստանից, Ուկրաինայից, որտեղ եղել է Նաիրի Հունանյանը, տեղեկությունների արտահոսք կազմակերպել, ինչպես նաեւ, դրա անհրաժեշտությունը մեծ է, փորձառու մասնագիտական խորհրդատվություն ստանալ: Հակառակ դեպքում հոկտեմբերի 27-ի նախաքննությունը կարող է հանգել փակուղու, որի եւ ելակետը, եւ վերջնագիծը Նաիրի Հունանյանի հանցախումբը կլինի, իսկ ահաբեկչության ծրագրավորողները չեն բացահայտվի: Ռուսական հատուկ ծառայությունների խորհրդատվական աջակցությունը հոկտեմբերի 27-ի գործով արդեն իսկ ընթացքի մեջ է:

ԱՊՀ ահաբեկչության դեմ պայքարի նոր ստեղծվող կառույցը կարող է աջակցել առանձին հանրապետությունների անվտանգության հարաբերականորեն կայուն համակարգի ձեւավորմանը, բայց եւ պետք է համարժեք սթափ զգուշավորություն ցուցաբերել, քանի դեռ պարզ չէ, թե ԱՊՀ անդամ պետություններից որո՞նք են մտադիր Ռուսաստանի ռազմավարական գործընկերները լինել, եւ որո՞նք են իրենց զգում ԱՊՀ-ում, ինչպես ժամանակավոր կիսակայարանում ՆԱՏՕ-ի գնացք բռնելուն սպասելիս:

Ն. ԴՈՒԼԲԱՐՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

ԱԺ-ում Արմենտելի գործունեությունն ուսումնասիրող ժամանակավոր հանձնաժողով

Հանձնաժողովները ավելանում են՝ անորոշ արդյունքներով

ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Խաչատրյանի նախաձեռնությամբ խորհրդարանում ստեղծվում է Արմենտելի գործունեությունը ուսումնասիրող ժամանակավոր հանձնաժողով: «Ազգը» տարբերաբար անդրադարձել է հեռահաղորդակցության մեր ոլորտում առկա խնդիրներին, որոնք հատկապես սրվել են հունվարից, երբ Արմենտելի գործունեության 2 տարվա ընթացքում փոխվեց 5-րդ տնօրենը: Դարձյալ օրակարգում է մատակարարների որոշման եւ մրցույթների կազմակերպման ստվերայնության դեմ պայքարը: Նշենք, որ Արմենտելի սեփականատեր OTE ընկերության մեջ կաշառակերության, կոռուպցիայի դեմքերին զգոն հետեւում է նաեւ Հունաստանը, ուստի առավել քան հասկանալի է Հայաստանի խորհրդարանականների մտահոգությունը:

Հանուն իրատեսության վկայակոչենք լենինյան հայտնի իմաստությունը՝ եթե ուզում ես որեւէ գործ խճողել, ապա ստեղծիր ժամանակավոր հանձնաժողով: Եվ նախորդ խորհրդարանի, եւ այս ԱԺ-ի կազմում սեփականաշնորհման տարբեր գործարքներ ուսումնասիրող հանձնաժողովների ձեւավորման նախադեպեր կան, ցանկանք, որ այս նախաձեռնությունը չունենա նախորդների ճակատագիրը եւ աչքի ընկնի բարձր ՕԳԳ-ով:

Ն. Դ.

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Հայաստանի տրանսպորտի համակարգի փոխադրամիջոցները 1999-ին աշխատել են թերբեռնվածությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 1999 թ.-ին նվազել են ինչպես բեռնափոխադրումների, այնպես էլ ուղեւորափոխադրումների ծավալը: Այս մասին նշվեց ՀՀ տրանսպորտի նախարարության կոլեգիայի նիստում: Երկաթուղային բեռնափոխադրումների ծավալը նախորդ տարվա համեմատությամբ նվազել է 24,3%-ով, ուղեւորափոխադրումներինը 16,7%-ով: Ծավալների անկման արդյունքում եկամուտները նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 7,9%-ով, կազմելով 5331,3 մլն. դրամ, իսկ ծախսերը նույն ժամանակամիջոցում կազմել են 5230,0 մլն. դրամ:

Անցյալ տարի երկաթուղու համակարգում վերանորոգվել են 6 էլեկտրաքարշ, 4 ջերմաքարշ, 13 ուղեւորատար եւ 49 բեռնատար վագոններ: Հայկական երկաթուղու դեպարտամենտի 65 օբյեկտների վերանորոգման համար 1999 թվականին նախատեսվել է 339 մլն 132 հազար դրամ, փաստացի աշխատանքներ են կատարվել 51 օբյեկտներում՝ ծախսելով 371 մլն 890 հազար դրամ: Պարզվեց նաեւ, որ նախորդ տարին մետրոպոլիտենը փակել է 118,9 մլն դրամի հաշվեկշռային վնասով: Այստեղ եւս նվազել են ուղեւորափոխադրումները:

1999 թ. ավտոտրանսպորտով փոխադրվել է 2443,2 հազար տոննա բեռ՝ 357,8 մլն. տոննա կմ. բեռնաշրջանառությամբ եւ 41276,2 հազար ուղեւոր՝ 1212,4 մլն. ուղեւոր կմ. ուղեւորաշրջանառությամբ: Հիմնական վերանորոգման են ենթարկվել 203 կմ ավտոմոբիլային ճանապարհներ: Ճանապարհների շահագործման եւ պահպանման համար կատարվել են 1067,7 մլն. դրամի աշխատանքներ:

Ծավալային ցուցանիշների անկումը կոլեգիայի գնահատմամբ, պայմանավորված է փոխադրումների շուկայում մասնավոր հատվածի աճով, պատվիրատուների կողմից առաջարկվող բեռների փոխադրման ծավալների նվազեցմամբ եւ հանրապետության տնտեսության մեջ արտադրատեսակների կառուցվածքի փոփոխությամբ: Նշվեց, որ 1999 թ.-ին համակարգի տրանսպորտային միջոցների կարողություններն օգտագործվել են 20% ծանրաբեռնվածությամբ:

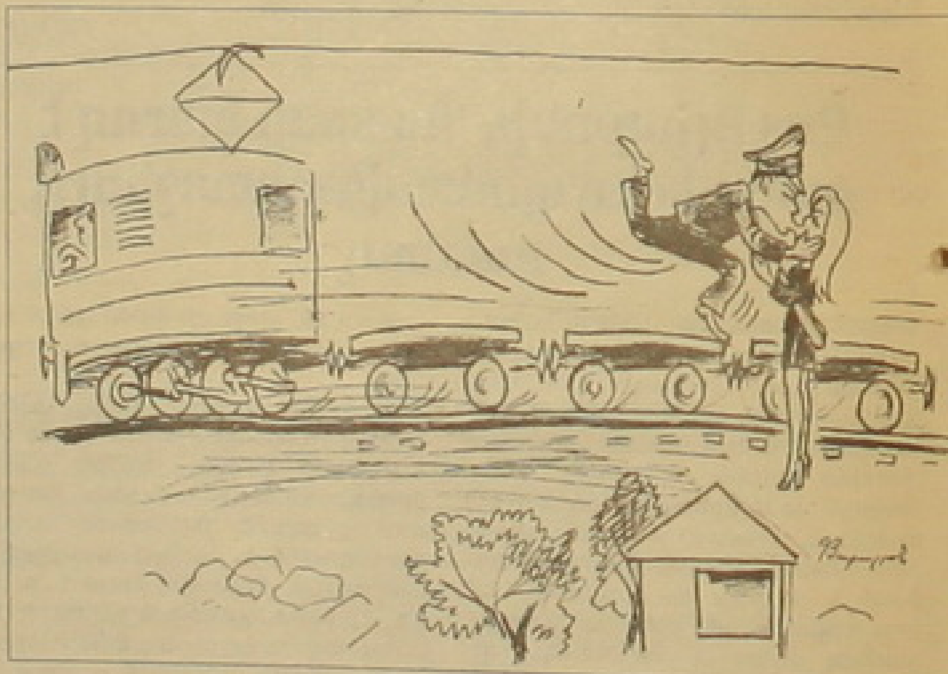

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

«Սիրում եմ, չեմ սիրում»

Սկիզբը էջ 1

երկրորդ եւ երրորդ տեղերում, ըստ ավանդույթի, վարչապետը եւ ԱԺ նախագահն են, որոնք, սակայն, էականորեն զիջում են իրենց նախորդներին: Արամ Սարգսյանի նկատմամբ վերաբերմունքն ավելի համաչափ է, քան նախագահի. լրատվամիջոցների մեծ մասում հիշատակումների հաշվեկշիռը դրական է (25 դրական, 3 բացասական, 1291 չեզոք), անբարեհաճ ՉԼՄ-ների բացասական վերաբերմունքն էլ՝ համեմատաբար զուսպ: Արմեն Խաչատրյանը վարչապետին զիջում է թե՛ հիշատակումների թվով (659), թե՛ շեշտադրումներով (4 դրական, 6 բացասական):

Թերթային ծավալներին բնորոշ է «կուսակցական» մոտեցումը. կուսակցական թերթերը, բնականաբար, նախընտրել են իրենց լիդերներին («Երկիրը»՝ Վահան Հովհաննիսյանին, «Իրավունքը»՝ Արտաշես Գեղամյանին եւ Հրանտ Խաչատրյանին), անկուսակցական «Նորաթերթը» եւ «Նովոյե վրեմյան»՝ իրենց հովանավոր Արկադի Վարդանյանին: Դաշնակցամետ «Հայոց աշխարհում» եւ ռամկավարամետ **«Ազգում»** Վահան Հովհաննիսյանը եւ Ռուբեն Միրզախանյանն ընդամենը 3-րդ տեղում են (**«Ազգի»** էջերում առավելագույնս լուսաբանվել է արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի գործունեությունը, որի նկատմամբ թերթը, դիտարկման տվյալներով, ավանդաբար բարեհաճ է):

«Առավոտի» ամբիոնը լավագույնս օգտագործել են նախագահի երդվյալ հակառակորդներ Վիգեն Խաչատրյանը եւ Դավիթ Շահնազարյանը՝ հիմնականում հեղինակային նյութերի հաշվին: «Առավոտն» առհասարակ ինքնատիպ է այն առումով, որ քաղաքական գործիչների հետ համագործակցում է ոչ միայն տեղեկատվության, այլեւ հեղինակային հրապարակումների բերումով, որոնց ծավալով հիշյալ երկուսին հաջորդում են Աշոտ Բլեյանը (կալանավայրից հղված էսսեներով) եւ սրանց մի տեսակ օտար Իգոր Մուրադյանը: Վերջինիս հրապարակախոսական եռանդը սկսում է տեղափոխվել «Հայոց աշխարհ», որը պրն Մուրադյանի նկատմամբ ավանդաբար բարեհաճ է:

«Հայկական ժամանակը» սովորականի պես Քոչարյանատյաց է, «Գոլոս Արմենիին»՝ անհանդուրժող նախորդ իշխանությունների նկատմամբ, «Պրոմեթեւս» հեռուստաընկերության «Լուրեր» ծրագիրը զարմանալիորեն ուշադիր է «Միասնություն» խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Անդրանիկ Մարգարյանի նկատմամբ, մինչ էլեկտրոնային մյուս լրատվամիջոցներն ավելի շատ ժամանակ են հատկացրել ղեկավար եռյակին:

Տարվա ամփոփիչ դիտարկման մեջ «Միասնություն» դաշինքի զոհված առաջնորդները բացակայում են, եւ լրատվամիջոցների ուշադրության միանձնյա առաջատարը դարձյալ նախագահ Քոչարյանն է: Նա անվիճելի առավելություն ունի թե՛ հիշատակումների քանակի, թե՛ տրամադրված մակերեսի (եթերաժամերի) առումով: Հիշատակումների հաշվեկշիռն ընդհանուր առմամբ բացասական է (նախագահի նկատմամբ լոյալ լրատվամիջոցները նրան «գովելուց» խուսափում են, մինչդեռ «հայհոյողներն» ակտիվորեն վատաբանում են- Լ. Պ.)՝ 193 դրական, 372 բացասական, 10184 չեզոք: Սակայն, դրական շեշտադրումների «տեսակարար կշռի» առումով նախագահն այս չափանիշով էլ համեմատաբար շահեկան վիճակում է: Ռոբերտ Քոչարյանին հաջորդում են Վանո Սիրադեղյանը եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը (2884 եւ 2489 հիշատակում), որոնց նկատմամբ վերաբերմունքը խիստ բացասական է՝ 49:624 եւ 36:483 հաշվեկշռային ցուցանիշով. եթե Քոչարյանի դեպքում դրական եւ բացասական հիշատակումների հարաբերությունը 1:2 է, ապա Սիրադեղյանի եւ Տեր-Պետրոսյանի պարագայում՝ 1:13: Ամենաբարենպաստը ՆԳ նախկին նախարար Սուրեն Աբրահամյանի հաշվեկշիռն է, ամենաանբարենպաստը՝ Վանո Սիրադեղյանի (համապատասխանաբար՝ +23 եւ -575):

Լրատվամիջոցները կողմնակալ են (սիրում են, չեն սիրում) Աշոտ Բլեյանի նկատմամբ, որին բաժին է ընկնում նշանային հիշատակումների դաշինքին (668 հիշատակումից 44-ը դրական է, 115-ը՝ բացասական): «Հայլուրը» սիրում է Ռոբերտ Քոչարյանին, «Այբ-Ֆեն»՝ Աշոտ Բլեյանին (նախագահի նկատմամբ «Այբ-Ֆեն» բավական անհանդուրժող է): «Ռեսպուբլիկա Արմենիան» բարեհաճ է իշխանավորների նկատմամբ՝ անկախ անձերից, եւ ծայրահեղ բացասաբար է վերաբերվում ՀՀՇականներին, «Հայաստանի Հանրապետությունը», որը Տեր-Պետրոսյանի օրոք բացահայտ իշխանամետ էր, նախագահի նկատմամբ զուսպ է, նախկին իշխանավորների նկատմամբ՝ հանդուրժող: «Երկիրը» նախկիններին չի սիրում, բայց պակաս քաղաքականացված է, քան մյուս լրատվամիջոցները: ԵՄԱ-ի կարծիքով «խորապես կուսակցական ավանդույթներ ունեցող մյուս թերթը»՝ **«Ազգը»**, քաղաքականացված չէ: «Հայոց աշխարհը» շատ է քննադատում Սիրադեղյանին եւ Տեր-Պետրոսյանին՝ Ռոբերտ Քոչարյանին սատարելով: «Հայկական ժամանակ»-«Օրագիրը» «Հայոց աշխարհի» հակապատկերն է՝ անզուսպ եւ հետեւողականորեն չարախոսում է Քոչարյանին եւ նրա մերձավորներին, մինչդեռ նախկիններին լավ է վերաբերվում. վերջիններիս հիշատակումների հաշվեկշիռը բացասական է, սակայն թեմատիկ համատեքստի խորապատկերում (դատավարություններ եւ այլն)՝ ընդհանուր առմամբ բարյացակամ: Թերթն առանձնապես բարեհաճ է Աշոտ Բլեյանի նկատմամբ: «Առավոտը» կրկնում է «Հայկական ժամանակի» քաղաքական հակումները: «Գոլոս Արմենիին», «Նովոյե վրեմյան» եւ «Իրավունքը» քննադատում են հին ու նոր իշխանավորներին՝ «նախընտրելով» նախկիններին, «ԳԱ»-ն աչքի է ընկնում նշանային հիշատակումների թվով, «Իրավունքը»՝ կուսակցական հակումներով: **«Ազգի»** «սիրելիները», դիտարկման տվյալներով, նախագահը եւ արտգործնախարարն են՝ թե՛ ծավալի, թե՛ վերաբերմունքի առումով:

Մեր կողմից ասենք, որ դիտարկման արդյունքները հիմնականում օրինաչափ են եւ «ցուցանում են», թե ով ով է կամ ինչ է ուզում, քաղաքական համակրանքներ ունի՞, թե՞ չեզոք է եւ անաչառ, ինչպես փորձում է երեւալ: Չարժե գլուխը մտցնել ավազի մեջ՝ մտածելով, թե մեզ չեն տեսնում...

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 8 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ՈՒՐԲԱԹԻԿ

Հայ դատը պաշտպանելու մի յուրատեսակ արտահայտություն է Հայոց եղեռնի զոհերի հիշատակին նվիրված խաչքարերի բացումը արտասահմանյան երկրների հայաշատ բնակավայրերում: Երեւույթը նաեւ բարոյա-հոգեբանական խնկայական նշանակություն ունի սփյուռքահայերի ազգային դիմագիծը պահպանելու, մեր պատմության այդ ողբերգական հատվածի մասին հիշողությունը նոր սերնդին փոխանցելու համար:

Ինչ ունեցավ Նիկոլայի ծանոթությունը «Ինստերկամ-Հոլանդ» բարեգործական միության նախագահ Աշոտ Վարդանյանի հետ: Վերջինս դիմեց Հայաստանի «Ինստերկամ» բարեգործական կենտրոնի նախագահ Նորիկ Զուլոյանին, ում խնդրանքով էլ Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանն աջակից դարձավ այդ ձեռնարկին: Աշոտ Վարդանյանը եկավ Վանաձոր եւ խաչքարը պատվիրեց խաչքարագործ Հայկ Զալինյանին:

պետարանի թույլտվության դեմ: Բողոք է ներկայացրել նաեւ թուրքական հյուպատոսարանը:

Այս օրերին Հոլանդիայի օրաթերթերը եւս անդրադարձել են հիշյալ իրադարձություններին: Թերթերի փետրվարի 12-ի հրապարակումներից մեկում նշվում է, թե տեղի թուրք բնակչությունը ինչպես է սեւ ծաղկեպսակներով ցույցեր կազմակերպել Ասսենի քաղաքապետարանի առջեւ:

Իսկ Թուրքիայի դեսպանը, իր վրդովմունքը

Հոլանդիայի թուրքերը փորձում են արգելել 1915 թ. Հայոց եղեռնի զոհերի հուշարձանի տեղադրումը

Նիկոլայ Ռոմաշուկ-Հայրապետյանն ապրում է Հոլանդիայի Ասսեն քաղաքում եւ մեծ հարգանք է վայելում տեղի հայերի շրջանում: Նա մեծագույն սիրով ու գորովանքով է հիշում ադանացի տատին, որը թուրքական յաթաղանից փրկվելով՝ ապրել է Սիրիայում, այնուհետեւ Երուսաղեմում: Այստեղ էլ ծնվել է Նիկոլայը Տիգրանուհու դստեր ու ռուս Ալեքսանդրի ամուսնությունից:

Հոլանդիայում բնակություն հաստատելուց հետո նա հայապահպան լայն գործունեություն է ծավալել: Հրատարակել է «Բարեւ ձեզ» ամսագիրը, կազմակերպել Հայ առաքելական եկեղեցական արարողություններ, եկեղեցուն կից հիմնել հայկական դպրոց: Նա հիմնել է նաեւ «Մասիս», «Արմենիա», «Հայ համաշխարհային ընկերություն» միությունները, տեղական իշխանությունների ուշադրությունը սեւեռել հայ համայնքին հուզող հիմնահարցերին: Նրա ջանքերով Հոլանդիայի ռադիոեթերում սկսվեցին հայերեն ամենօրյա հաղորդումներ:

Երբ 1997-ին Նիկոլայը նամակ է հղել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին՝ խնդրելով Հայոց ցեղասպանության նահատակների հիշատակին հուշակոթող կանգնեցնելու նպատակով՝ օգնել ձեռք բերելու տուֆի քարակտոր, նախագահի օգնականը խորհուրդ է տվել այդ հարցով դիմել Բելգիայում ՀՀ դեսպանին:

Նախկին նախագահի նման վերաբերմունքից հետո Նիկոլայից եւ իր համախոհներից մեծ ջանքեր պահանջվեցին խաչքար տեղադրելու հողակտորի հատկացումը ձախողումից փրկելու համար:

Վերջերս Ասսենի քաղաքապետ Վ. Հոմանը վերջապես համաձայնություն տվեց այդ նպատակով տեղ հատկացնել քաղաքի Բոսկամալ գերեզմանատան մուտքի շրջակայքում: Իսկ տուֆաքար ճարելու հարցում բախտորոշ նշանակու-

Նկարում Ա. Վարդանյանը (ձախից), Հ. Զալինյանը խաչքարը Հոլանդիա ուղարկելուց առաջ:

Օրերս տուֆաքարից կերտած խաչքարը «Ինստերկամի» բեռնատարներով ճանապարհ ընկավ դեպի Հոլանդիայի Ասսեն քաղաք, ուր հուշակոթողի բացումը նախատեսված է ապրիլի 24-ին: Մինչ տեղեկության էինք սպասում, թե ինչպես տեղ հասավ խաչքարը, երկու օր, մեկը մյուսի ետեւից, հաղորդագրություն ստացանք, որ տեղի թուրքական կազմակերպությունները փետրվարի 11-ին եւ 12-ին բողոքի մեծ ալիք են բարձրացրել հուշարձանը տեղադրելու քաղաքա-

հայտնելով այս առթիվ, հանդիպման առաջարկ է արել Ասսենի քաղաքապետին:

Ցույցերի ժամանակ թուրքերը սպառնացել են ջարդուփշուր անել հուշարձանը:

Ինչպես տեղեկացանք Աշոտ Վարդանյանից, Ասսենի հայ բնակչությունը խիստ վրդովված է այս դեպքերից, իսկ Բելգիայի Թագավորությունում Հայաստանի դեսպանատունը որեւէ կերպ առայժմ չի միջամտել եւ որեւէ կարծիք հայտնել ի պաշտպանություն հուշարձանի տեղադրման եւ հայ համայնքի շահերի:

– Զարմանք է թույլ տալ թուրքերին, որ խանգարեն տեղի հայությանը՝ հարգել եղեռնի անմեղ զոհերի հիշատակը, ասաց Ա. Վարդանյանը: Նրանք, փաստորեն, քռնանում են մեր հիշողության վրա:

Նմանատիպ մի իրավիճակ էր ստեղծվել նաեւ 1987 թ. Գերմանիայի Շտուտգարդ քաղաքում, ուր տեղի թուրքերի ճնշման տակ իշխանություններն տեղադրված խաչքարի վրայից հանեցին «Հայոց եղեռնի զոհերի հիշատակին. 1915 թ. ապրիլի 24» մակագրությունը: Խորհրդային ժամանակներում ինչ-որ տեղ հասկանալի էր Հայաստանի իշխանությունների լռությունը: Սակայն այժմ այլ ժամանակներ են, միջպետական այլ հարաբերություններ, քաղաքական այլ իրավիճակ, եւ Հայաստանի արտգործնախարարությունը, Բելգիայի Թագավորությունում Հայաստանի դեսպանատունը չպետք է դիտորդի դերում լինեն եւ թույլ տան թուրքական կազմակերպություններին ու դիվանագետներին ճնշում գործադրել Ասսենի քաղաքապետարանի վրա:

Մի քանի օրից հավանաբար խաչքարը տեղ կհասնի, եւ ՀՀ կառավարության հապաղելը անկանխատեսելի հետեւանքներ կունենա:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ,
Վանաձոր

ՄԱՐԶԵՐ

Վանաձորում բացվեց Վազգեն Սարգսյանի հուշակոթողը

Երեկ Վանաձորի մոտոհրաձգային գնդում, որը ՀՀ զինված ուժերում լավագույններից մեկն է, տեղի ունեցավ գնդի կազմավորման 8-րդ տարեդարձին եւ սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի պղնձակուռ հարթաքանդակի բացմանը նվիրված հանդիսավոր արարողություն: Գնդի տարեդարձի առթիվ ՀՀ պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանը թանկարժեք նվերներ հանձնեց առավել աչքի ընկած զինծառայողներին: Փողային նվագախմբի ուղեկցությամբ հնչեցին ՀՀ եւ զինված ուժերի օրհներգերը:

Սպարապետի հուշակոթողը բացեցին ՀՀ պաշտպանության նախարարը, գնդի հրամանատար Լեւոն Երանոսյանը եւ Վազգեն Սարգսյանի եղբայրը՝ Արմեն Սարգսյանը: Միջոցառմանը ներկա էին բարձրաստիճան զինվորականներ եւ պատգամավորներ: Սպարապետի հուշարձանի սեւ մարմարից պատրաստված պատվանդանը ծածկվեց բարմ ծաղիկներով:

Հուշակոթողն օծեց Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանը, հիշատակի խոսք ասաց Վանաձորի կայազորի հրամանատարի տեղակալ Վահագն Մուղնեցյանը:

Մ. Մ.
Վանաձոր

Իջեւան. Զենք հափշտակողը ներկայացավ մեղայականով

ՏԱՎՈՒՇ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես «Նոյյան տապանի» թղթակիցը տեղեկացավ Տավուշի մարզի դատախազ Էդուարդ Անդրիկյանից, ինքնակամ իրավապահներին է ներկայացել Պաշտպանական մարզատեխնիկական ընկերության «Իջեւանի ավտոդպրոց» ՍՊԸ-ի զինապահեստից զենք հափշտակած անձը՝ Իջեւան քաղաքի 22-ամյա բնակիչ Վահագն Թանանյանը: Հիշեցնենք, որ ս. թ. հունվարի լույս 13-ի գիշերը Իջեւանի ավտոդպրոցի զինապահեստից գողացել էին 3 ուսումնական ինքնաձիգ եւ 1 ՏՕԶ տեսակի հրացան:

Հարուցված է քրեական գործ ՀՀ ՔՕ 232 դրիմ հոդվածով: Նախաքննությունը կատարում է Իջեւանի ՆԳ բաժնի քննչական բաժանմունքը:

Քաղցկեղի տարածումը Հայաստանում սպառնալից չափեր է ընդունում

Ուռուցքների բուժումը պետական ֆինանսավորման կարիք ունի

Մեր հանրապետությունում վերջին տարիներին ավելացել են չարորակ ուռուցքներով հիվանդացության եւ մահացության դեպքերը: Քաղցկեղի արագ տարածման պատճառներից մեկը, ըստ մասնագետների, սոցիալական անապահով վիճակը, բժշկական եւ պետական պրոֆիլակտիկ հետազոտությունների բացակայությունն են: Առողջապահության նախարարության հակաուռուցքային դիսպանսերի վիճակագրական տվյալներով 1997-ի վերջում հաշվառվել է 20 հազար 602 հիվանդ: Այդ տարի քաղցկեղով հիվանդացել է 4709 մարդ (2507 տղ. եւ 2202 կին), իսկ 1998-ին՝ 5145 մարդ (2705 տղ. եւ 2440 կին): Հաշվառման մեջ եղել են 21605 չարորակ ուռուցքով հիվանդներ, որոնցից 203-ը երեխաներ: 99-ի տվյալների ամփոփումները դեռեւս ավարտված չեն: Ուռուցքաբան Պողոս Պողոսյանի հավաստմամբ, ՀՀ-ում ամենատարածվածը թոքերի քաղցկեղն է, ապա կանանց կրծքագեղձի, ստամոքսի, արյունաստեղծ օրգանների, հաստ աղիքի չարորակ նորագոյացությունները: Տղամարդիկ ամենաշատը հիվանդանում են թոքերի քաղցկեղով, այնուհետեւ ստամոքսի, միզապարկի եւ այլն: Կանանց շրջանում ամենատարածվածը կրծքագեղձի քաղցկեղն է, հետո սեռական օրգաններինը: Երեխաները, որոնք դժբախտաբար զերծ չեն պատուհասից, ավելի հաճախ հիվանդանում են արյունաստեղծ օրգանների քաղցկեղով, ոսկրերի եւ փափուկ հյուսվածքների սարկոմաներով, ուղեղի ուռուցքներով:

Հայաստանը չարորակ ուռուցքներով (հատկապես կրծքագեղձի) աշխարհում առաջին տեղերում է: Քաղցկեղի կանխարգելման մի քանի եղանակներ կան, որոնք հսկայական գումարներ են պահանջում եւ պետական մակարդակի լուծում են պահանջում:

Ուռուցքաբանության գիտական կենտրոնում օրական 10-13 վիրահատություն է կատարվում: Երեք մասնաճյուղով գործող ստացիոնար բաժանմունքներում ներկայումս բուժվում է 350 հիվանդ՝ հիմնականում չարորակ ուռուցքներով, որի դեպքում բուժումը ձրի է, իսկ բարորակի բուժման համար վճարվում է 62 հազար 500 դրամ: Կենտրոնը, որը տարեկան 4000-4500 դիմորդներ է ունենում, սպասարկում է Հայաստանի բոլոր շրջաններին, սակայն, ինչպես առողջապահական համակարգի գրեթե բոլոր ոլորտներում, այստեղ եւս դժվարություններ կան (չկա կոմպյուտերային տոնոգրաֆիա, մամոգրաֆիկ սարքավորումները հին են եւ այլն): Գիտական կենտրոնի տնօրեն Վալերի Բարսեղյանի տվյալներով, 1988-ին քաղցկեղից մահացել է մոտ 3000 մարդ, իսկ 1998-ին՝ արդեն 4000: Ճշտենք, որ սրանք հաշվառման մեջ եղած հիվանդների տվյալներն են, իսկ աշխատունակության պատճառով բժշկի չեն դիմում: Վերջին տարիներին, ցավոք, մեծացել է չարորակ ուռուցքներով (հիմնականում սակավարյունությամբ) տառապող երեխաների թիվը: 1998-ին գրանցվել է քաղցկեղով հիվանդ 0-14 տարեկան 4440 երեխա. գործում է հատուկ մանկական բաժանմունք:

Պրն Բարսեղյանը փաստեց, որ տղամարդիկ ավելի հաճախ են հիվանդանում քաղցկեղով, ինչը կապված է վատ սովորույթների հետ: Չի բացառվում նաեւ ժառանգական, ոչ ճիշտ ապրելակերպի, տեղանքայնության պայմանը: Բուժման հիմնական միջոցը վիրաբուժականն է, հետո քիմիոթերապիան եւ ճառագայթայինը: Չարորակ ուռուցքի զարգացման առաջին փուլում բուժվելու դեպքում հիվանդների 97 տոկոսը կարող է ապրել հինգ եւ ավելի տարիներ, կատարվում է պահպանողական վիրահատություն, իսկ երրորդ փուլում այդ հավանականությունն իջնում է 25 տոկոսի, հեռացվում է ողջ օրգանը: Պատահում է, երբ ցավի ախտանիշ չկա, ուռուցքը հասել է զարգացման: Ոմանք ճարահատյալ են դիմում բժշկի, մի մասը վախենում է: Հաճախ հանդիպում են սխալ ախտորոշումով դիմողներ, ցավերն ընդհանրապես բարձիթողի են արել այդ խնդիրը եւ որոշ դեպքերում ուշ է լինում հիվանդին օգնելը:

Հայաստանում հակաուռուցքային դեղեր չկան, ներմուծվում են Ռուսաստանից եւ արտասահմանյան այլ երկրներից: Ամեն տարի նոր բուժամիջոցներ են թողարկվում, սակայն առայժմ դրանք հարյուր տոկոսանոց բուժում չեն ապահովում, դրականի հետ ունեն եւ բացասական ազդեցություն օրգանիզմի վրա: Մասնագետները դժվարանում են ասել, թե հատկապես ինչից է առաջանում քաղցկեղը: Կոնկրետացնել հնարավոր չէ: Մինչ ուռուցքաբանները միջոցներ են փնտրում քաղցկեղից մեկընդմիշտ ազատվելու, վիճակագրական տվյալները մտահոգություն են պատճառում:

ՆԱԻՐԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մի՛ բաժանիր, որ տիրես

Արցախի հոգեւոր առաջնորդ Պարգեւ սրբազանի զանգակատնից

Արցախում ներքաղաքական ջերմաստիճանը բարձր է. մթնոլորտը բարկ. ուստի «Ազգը» դիմեց Արցախի հոգեւոր թեմի առաջնորդ Պարգեւ սրբազանին՝ բացահայտելու, թե ինչպես է թեմում հոգեւոր հովիվը փորձում հաշտություն եւ արդյունավետ համագործակցություն հիմնել իրեն վերապահված ոլորտում։ ԼՂՀ-ում աշնանը խորհրդարանական ընտրություններ են, ինչպիսի՞ն կլինի ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի եւ արդեն քանիցս աշխատանքից ազատված հրամանատար Սամվել Բաբայանի դերակատարումն այս ընտրություններում։

– Ես թեմի առաջնորդն եմ, հոգեւոր հայրը եւ ունեմ հոգեւոր զավակներ, որոնցից յուրաքանչյուրի հոգու համար Աստծո առջեւ պետք է պատասխան տամ։ Երբ մտածում ես, սարսափելի է այդ պատասխանատվությունը, երբ ընտանիքում երկու զավակ վիճում են, անպայման պետք է հաշտեցնել։ Ամեն ինչ պետք է անել, որ նրանք հաշտվեն։ Մեկը լինում է ավելի խելոք, մեկը փորձառու է, մյուսն անփորձ։ Եվ դա բնական է։ Հենց այս ամենով էլ մենք զբաղվում ենք Արցախում։ Ես բազմիցս առանձին զրուցել եմ եւ Սամվել Բաբայանի, եւ Արկադի Ղուկասյանի, եւ շատ-շատ ուրիշների հետ։ Ու կարծում եմ, որ ամեն ինչ կարող էր ավելի վատ լինել, բայց, փառք Աստծո, գործընթացն աստիճանաբար հանդարտ է դառնում։

– Սրբազան, հակասություններ կան ոչ միայն Արցախում, այլեւ, ցավոք, Արցախ-Հայաստան հարաբերություններում։ Ղարաբաղցի-հայաստանցի հակադրությունը, Ձեր կարծիքով, ինչպե՞ս առաջացավ եւ ինչպե՞ս կարող ենք հաղթահարել այն։

– Այո, այդ հակադրությունը կա, դա արհեստական ձեւով, միտումնավոր ներմուծվեց Հայաստան մոտավորապես 93 թ. վերջին, 94-ին, հենց այն տարիներին, երբ մենք փայլուն հաղթանակներ էինք տանում։ Ես այդ ժամանակ զգացի, որ մի սեւ ձեռք իր թունավոր աշխատանքն է կատարում՝ բաժանիր, որ տիրես։ Մեր հաղթանակի գրավականն այն էր, որ մենք միասնական էինք, ունեինք մեկ խնդիր, մեկ ժողովուրդ էինք, մեկ ազգ, մեկ հայրենիք։ Եթե այսօր սկսենք տարանջատել Հայաստանն ու Ղարաբաղը, վաղը պիտի տարանջատենք Նախիջեւանը, Սյունիքը։ Այդ ո՞վ ասաց, որ ղարաբաղցին հայաստանցի չէ. Արցախը Հայաստանից դո՞ւրս է, Հայաստանը 15 պատմական նահանգներ է ունեցել, եւ Արցախն էլ այդ նահանգներից մեկն է, այդ ո՞վ սկսեց ներշնչել, թե Այրարատյան նահանգի հայը հայաստանցի է, իսկ արցախցին կամ կարնեցին ու ղարսեցին հայաստանցի չեն... բոլորս ենք հայաստանցի։

– Այս արհեստական տարանջատումը դրսի՞ց ներմուծվեց, թե՞ ներսից։

– Եվ դրսից, եւ ներսից։ Ես վստահ եմ, գիտեմ ովքեր դա արեցին, պարզապես այսօր չեմ ուզում անուններ տալ, բայց որոշակի մարդիկ Հայաստանում սկսեցին վարել այդ քաղաքականությունը, եւ այդ մարդիկ միավորված էին հայտնի քաղաքական ուժի մեջ։

– Չե՞ք կարծում, որ տնտեսական անբարվոք կացությունը պատճառ դարձավ այս տարանջատման եւ ազգին համախմբող գաղափարի վարկաբեկման։

– Դա էլ կարող է լինել պատճառներից մեկը, բայց դա չեմ համարում հիմնականը։ Հիմնականը մեր հոգու խորքում է՝ որքան զորեղ ենք, կամ որքան տկարացել ենք։ Որքանով է տկարացել մեր համբերությունը։ Իսկ Արցախի գաղափարը չի վարկաբեկվել, փորձում են գաղափարը վարկաբեկել ուրիշ անվան տակ, դրանով իսկ ջլատելով ազատագրական պայքարի ոգին, այդ վարկաբեկումը փորձ է արվում խորացնել Ղարաբաղ-Հայաստան, հայաստանցի-ղարաբաղցի արհեստական հակասություններով։ Այդ հակադրությամբ է, որ փորձում են կործանել ազատագրական ոգին, Ղարաբաղի ազատագրման իդեալը։ Սա է նրանց նպատակը, եւ կարծում եմ՝ ամեն մի հայ պետք է գիտակցի դա։ Այո, պատերազմի հերոսներին նսեմացնում են, եւ այդ ուժերը գործում են թե ներսից, թե դրսից։ 93 թ. ակնհայտ էր, թե ինչ թունավոր սերմեր էին ցանում, իսկ 94-ին ձեռագիրն արդեն երեւում էր։ Հայության միջեւ ջրբաժան չկա, հայությունը չի կարող կիսվել, մենք կարող ենք ունենալ զանազան կուսակցություններ, կազմակերպություններ, առաջնորդներ ու մոտեցումներ, բայց չենք կարող կիսվել։

– Սրբազան, բայց Հայաստանում գնալով ամրակայվում է այն համոզումը, թե առանց Արցախի հարցի հանգուցալուծման Հայաստանը չի կարող զարգացող տնտեսությամբ պետություն լինել, իսկ տնտեսական անկումը խորացնում է սոցիալական անբարվոք իրավիճակը, քաղաքական անպատասխանատվությունը եւ արտագաղթը։

– Լավ, ենթադրենք Արցախի հարցը լուծվեց, իսկ դուք գիտեք աշխարհի զորեղներն ինչպես են լուծելու հարցը՝ Արցախն Ադրբեջանի կազմում։ Դրանից հետո ի՞նչ կլինի, դուք կարծում եք արտագաղթը կնվազի՞, ճիշտ հակառակը։ Հերիք է, մի՞թե մենք այդքան միամիտ ենք, որ կարծում ենք, թե Արցախը տալու դեպքում միջազգային այդ կազմակերպություններն ու հզոր պետությունները հաճույքով իրենց դարպասները բացելու են մեր առաջ։ Ազգն ինքն է կերտում իր ճակատագիրը, եւ եթե փորձելու է ձեռքբերումներ ունենալ, ինքը պետք է հասնի դրան, սկուտեղի վրա ոչ ոք չի մատուցելու տնտեսական զարգացում, մեծ ներդրումներ... Ավելի շուտ ուժեղի հետ են հաշվի նստում, քանի Ղարաբաղ ունես, քեզ հետ խոսելու բան ունեն, Ղարաբաղ չունենաս՝ դու ո՞վ ես, որ քեզ հետ խոսեն, ինչո՞ւ պետք է քեզ հաշվի առնեն, հրավիրեն միջազգային ատյաններ, առաջարկներ կատարեն, եթե դու քո ձեռք բերածը չկարողացար ձեռքում պահել, ո՞վ ես դու։ Վատն այն է, որ փորձում են ձեր նշած սխալ, կեղծ գաղափարով խաբել ժողովրդին, Հայաստանին։ Ղարաբաղը ինչպե՞ս կարող է խանգարել Հայաստանին, ընդհակառակը Ղարաբաղը կարող է նպաստել, Ղարաբաղի պոտենցիալը Հայաստանը պետք է օգտագործի։

– Տարածքների փոխանակման սկզբունքը, որ վերջերս հաճախակի շրջանառվում է իբրեւ Ղարաբաղի հակամարտության հանգուցալուծման հնարավոր տարբերակ, Դուք ինչպե՞ս կգնահատեիք։

– Եթե խոսքը վերաբերում է Մեղրիի տարածքում ինչ-որ միջանցքի ստեղծմանը, դա մի խնդիր է, եթե խոսքը տարածքների փոխանակման մասին է, ապա գնահատականը այլ է։ Եթե մենք պետք է տանք 600 քկմ Մեղրին եւ վերցնենք 6000 քկմ Ղարաբաղը, ավելի ստույգ՝ ԼՂՀ-ը եւ Լաչինը, ապա կնշանակի, որ մենք փակուղու մեջ ենք մտնում, կատարյալ փակուղու, որովհետեւ Հայաստանը դեպի դուրս 2 ճանապարհ ունի՝ Վրաստանի եւ Իրանի տարածքով։ Այս փոխանակման դեպքում զրկվում ենք Իրանից։ Եթե դեպի Վրաստան տանող ճանապարհն ինչ-ինչ պատճառներով փակվի, ի՞նչ պետք է անենք։ Վտանգավոր է երկիրը զրկել ճանապարհից։ Կարծում եմ, դա ինչ-որ առումով վտանգավոր է նաեւ Իրանի համար։ Չի կարելի փակել երկրի դարպասները։

– ԵԱՀԿ Մինսկի համանախագահները, ինչպես նաեւ Եվրախորհուրդը Հայաստանին առաջարկում են ազդել Ղարաբաղի վրա եւ մղել նրանց որոշակի լուծումների, Դուք բացառո՞ւմ եք Ղարաբաղի իշխանություններին ինչ-ինչ որոշումներ պարտադրելը։

– Հայաստանն այդքան արյուն թափեց, որպեսզի Ղարաբաղը ազատագրվի, եւ ինչ՝ այսօր Հայաստանը պետք է Եվրախորհրդի կամ այլ պետությունների առաջարկով պարտադրի Ղարաբաղին, թե, գիտե՞ս ինչ, վերադարձիր քո նախկին դիրքերին՝ ավելի վատ վիճակում եւ պայմաններում, ինչ է թե Հայաստանը պետք է անդամակցի Եվրախորհրդին, կամ խոստացել են, թե դիվանագիտական հարաբերություններ են հաստատվելու Թուրքիայի հետ, երկաթգիծ ու ճանապարհներ են բացվելու, Ամերիկան օգնություններ է տալու։ Մի՞թե Հայաստանը կգնա դրան։ Ես չեմ հասկանում, եթե Հայաստանը գնաց այդ քայլին, կներեք, մեր բոլոր երազանքներն անվերադարձ կարող ենք հանձնել պատմության գիրկը։

– Այսօր Արցախում արտագաղթ կա՞։

– Արցախից էլ եղավ արտագաղթ, խոստովանեմ ճշմարիտը, բայց ոչ այնպիսի չափերի, ինչ Հայաստանում։ Այստեղ արտագաղթն ահավոր սահմանների է հասել, իսկ Արցախում ներգաղթ էլ ունենք։ Եվ դա ինչ-որ ձեւով, քիչ թե շատ, պահպանում է բալանսը։ Մեր տնտեսության մեջ դրական միտումներ են նկատվում։ Այս տարի բոլորը ստացան իրենց աշխատավարձը, եւ պետությունը պարտք չունի ժողովրդին։ Սա հույս ներշնչող ցուցանիշ է, տնտեսության ոլորտում աշխուժացում կա։ Արցախում շատ լավ տեմպերով ընթանում է գազիֆիկացիան, որն էապես էժանացնում է կյանքը, նպաստավոր պայմաններ ստեղծում փոքր արտադրությունների զարգացման համար։ Սկսել ենք կառուցել ճանապարհները։ Այս տարի կավարտենք Հյուսիս-Հարավ ճանապարհը, եւ հատուկ նշեմ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանի մի լավ նախաձեռնությունը. բոլոր գյուղացիներին անվճար վառելանյութ տվեց, ինչպես նաեւ անվճար կրաքար, եւ կոչ արեցինք գյուղացիներին սալարկել մեր ճանապարհները։ Կոչն արձագանք գտավ, եւ այսօր շատ արագ սալարկվում, այսինքն գեղեցկանում են Արցախի բնակավայրերը։ Եկեղեցիներ ենք կառուցում։ Փորձում ենք հավատ վերականգնել։

ՆԱԻՐԱ ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ

Միխայիլ Նայմիլո. «Սահմանում իրավիճակը կայուն է»

Ռուսաստանի Դաշնային սահմանապահ ծառայության Հայաստանում գտնվող զորքերի (օպերատիվ խմբի) զորահրամանատար, 42-ամյա գեներալ-լեյտենանտ Միխայիլ Նայմիլոն շուրջ 8 ամիս մեր երկրում է. նույնիսկ ընտանիքը չի հասցրել տեղափոխել Երեւան։ Թողնում է զուսպ, կամային, իր խնդիրները հստակ գիտակցող զինվորականի տպավորություն։ Համաձայնելով հարցազրույց տալ «Ազգին», գեներալը բարեհամբույր ու անկեղծ էր, ինչը հակված եմ վերագրելու ավելի շատ մեր ժողովրդի նկատմամբ նրա բարյացակամությանը։

– Ինչպիսի՞ն է օպերատիվ իրավիճակը ԱՊՀ սահմանի՝ Ձեր զորքերի պատասխանատվությանը հանձնված հատվածում։

– Մեր օպերատիվ խումբը պատասխանում է Թուրքիայի հետ պետական սահմանի 355 եւ Իրանի հետ՝ 40 կիլոմետրանոց հատվածները։ Ընդհանուր իրավիճակը կտրուկ փոփոխություններ չի կրել, կայուն է։ Լուրջ միջադեպեր չկան։ Պետական սահմանի պահպանության ռեժիմի խախտումներ, համենայն դեպս, հունվար ամսին չեն եղել։ Իսկ անցած տարվա ընթացքում, ինչպես արդեն ասել եմ մամլո ասուլիսում, արձանագրվել է այդպիսի 46 դեպք եւ տեղի է ունեցել 1 միջադեպ՝ զենքի կիրառմամբ, երբ փորձ արվեց առեւանգել հայ հովիվներին։

– Այդ միջադեպի առիթով թուրքական կողմը պատշաճ ներողություն խնդրե՞ց։

– Թուրքական կողմը լիովին ընդունեց իր մեղքը, ներկայացրեց հատուկ հայտարարություն եւ պաշտոնական հավաստիացում, որ իրենց իշխանությունների եւ սահմանապահ ծառայությունների կողմից կձեռնարկվեն բոլոր միջոցները այստեղ կայունությունը պահպանելու համար։

– Համաձայն մեր պետությունների միջեւ կնքված պայմանագրերի, Ձեր զորքերը ԱՊՀ սահմանի Հայաստանի հատվածը պատասխանում են հայ սահմանապահների հետ՝ հավասար մասնակցության սկզբունքով։ Դուք գո՞հ եք հայկական կողմի պայմանագրային պարտավորությունների կատարումից։

– Իսկապես, մեր օպերատիվ խումբն այստեղ է գտնվում մի շարք միջպետական պայմանագրերի եւ միջկառավարական համաձայնությունների հիման վրա։ Այդ թվում, համաձայնագիր կա նաեւ զինվորական համակազմի համալրման մասին։ Նախատեսված է սահմանն ապահովել հավասար՝ 50-50 տոկոս զինվորներով։ Սակայն վերջին տարիներին հայկական կողմը մեզ ապահովել է 30 տոկոսով։ Ինչպես երեւում է, բանակը համալրելու ձեր մարդկային ռեսուրսները մեծ չեն։ Սակայն մեզ տրամադրվող համակազմը հիմնականում պատրաստված է։

Որոշ դժվարություններ ունենք միայն ռուսաց լեզվի իմացության խնդրում։ Բայց ծառայության ժամանակ այդ բացը հաղթահարվում է։ Մյուս դժվարությունն այն է, որ մենք մեր ապագա զինվորներին ընտրում ենք Հայաստանում գործող այն օրենքի համաձայն, ըստ որի մարդը պիտի ծառայի իր բնակության վայրից ոչ պակաս 50 կմ հեռու։ Ինչ վերաբերում է նյութական ապահովմանը, այժմ մեր օպերատիվ խումբը լիովին ապահովված է անհրաժեշտ ամեն ինչով, որպեսզի կարողանա կատարել իր առջեւ դրված ցանկացած խնդիր։ Հայկական կողմը մեզ տրամադրում է հիմնականում վառելիք-քսուքային նյութեր, Հայաստանի կառավարության հետ մենք մշտապես փոխհաշվարկներ ենք կատարում, այս պահին մեր բոլոր պարտքերը փակված են։ Ընդհանուր առմամբ, օպերատիվ խմբի համար նախատեսված բյուջետային հատկացումներից մենք ստացել ենք 92 տոկոսը։ Սա շատ բարձր ցուցանիշ է, այդպես չի եղել նախորդ տարիներից եւ ոչ մեկում։

– Մտերմական կապեր ունե՞ք Հայաստանի սահմանապահ զորքերի հետ։ Գեներալ Լեւոն Ստեփանյանի հետ ինչպիսի՞ հարաբերությունների մեջ եք։

– Եթե զուտ մարդկային հարաբերությունները նկատի ունեք, ապա գեներալ Ստեփանյանի հետ մենք բարեկամներ ենք։ Իսկ եթե նկատի ունեք օպերատիվ համագործակցությունը, ապա մենք ունենք համապատասխան օպերատիվ պլան, որում նախատեսված են պետական սահմանում լարվածություն առաջանալու դեպքում հայկական սահմանապահ զորքերի հետ անհրաժեշտ փոխգործողությունների կազմակերպման մանրակրկիտ խնդիրները։ Իմիջիայլոց, նախանցյալ տարի, երբ պետական սահմանի մի հատվածում ծրագրում էր կատարել զինված գրոհայինների 10 հոգիանոց մի խումբ, նրանց որոնումներին ու կալանման-վնասազերծման գործողություններին մասնակցել էին նաեւ Հայաստանի սահմանապահները, ավելին՝ նույնիսկ ՀՀ ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի նախարարության ներկայացուցիչները։ Հասկանալի է, դա երկրի անվտանգության ապահովման խնդիր է, որում բոլորն են շահագրգռված։ Այնպես որ՝ համագործակցության մեխանիզմները շատ լավ մշակված են, կապերը՝ հաստատված եւ նույնիսկ համատեղ գործողության փորձությունը հիանալի բռնած։ Նույնը պիտի ասեմ նաեւ Հայաստանի Ազգային բանակի հետ մեր համագործակցության, գեներալ Վաղարշակ Հարությունյանի, ձեր գլխավոր սպայակույտի պետի հետ մեր կապերի մասին։ Մեր սպաները փոխադարձ ստաժավորում են անցնում միմյանց զորքերում, փոխանակում են իրենց փորձը։ Շատ լավ հարաբերությունների մեջ են մեր վետերանները, կանայք, որոնց հասարակական կազմակերպությունները ընդհանուր են։

– Պրն գեներալ, Վլադիմիր Պուտինի հրապարակ իջնելով՝ իրադրությունը Ռուսաստանում կտրուկ փոխվել է։ Առաջիկա նախագահական ընտրություններում Պուտինի հավանական հաղթանակից հետո, անկասկած, Ռուսաստանը կսկսի «խոսել ամբողջ ձայնով», այնպես, ինչպես վայել է նրա, իբրեւ մեծ երկրի, վեհությանն ու արժանապատվությանը։ Հազիվ թե դա դուր գա Արեւմուտքին։ Մտավախություն ունեմ, թե այդ պարագայում մեր տարածաշրջանում «Ռուսաստանին զսպելու» Թուրքիայի դերը կմեծանա, իսկ դա կարող է իր արտահայտություններն ստանալ նաեւ հայ-թուրքական սահմանում լարվածության մեծացմամբ ու անկանխատեսելի միջադեպերով...

– Ինչպես էլ զարգանան իրադարձությունները, մենք այստեղ ունենք բացարձակապես այն ամենը, ինչը պահանջվում է, որպեսզի ի վիճակի լինենք կատարելու մեր առջեւ դրվող ցանկացած խնդիր։ Այսօր մեր խնդիրը ԱՊՀ սահմանի հայաստանյան հատվածի հուսալի պաշտպանությունն է, որը եւ մենք կատարում ենք։ Եթե իրադրությունը փոխվի, ուրեմն եւ՝ խնդիրները կփոխվեն, դրան համապատասխան էլ՝ տրամադրվող միջոցները։ Եթե այստեղ սպառնալիքները մեծանան, բնականաբար, համարժեք միջոցներ ձեռք կառնվեն։ Սահմանում մենք «մենակ» չենք, մեր թիկունքին Հայաստանում տեղակայված ռուսական զորքերն են, ձեր Ազգային բանակն է...

– Ինչպե՞ս եք Ձեզ զգում Հայաստանում՝ զուտ մարդկայնորեն։ Օտարության զգացում ունե՞ք։

– Ո՛չ, ո՛չ, օտար երկրում գտնվելու զգացում չունեմ։ Հայաստանը նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների մեջ նրանցից է, ուր ռուս սահմանապահների նկատմամբ վերաբերմունքն այնպիսին է, ինչպիսին պիտի լինի։ Ժողովրդի վերաբերմունքը շատ ջերմ է։ Այն տարիներին ես այստեղ չեմ եղել, բայց ինձ պատմել են, որ երբ ձեր երկրում ցուրտ էր, խավար, սննդամթերքի պակաս, հայ մարդիկ իրենց վերջին պատառ հացը կիսում էին մեր զինվորների հետ։ Հիմա էլ այդպես է, մեր զորքերի, ուղեկալների տեղակայման վայրերի բնակչության աջակցության վրա մենք բացարձակապես վստահ ենք, մեր առաջին օգնականները հենց նրանք են։ Եվ զորքերը նույն ջերմությամբ վերաբերվում են հատկապես սահմանապահ շրջանների բնակիչներին։ Գյումրիում երկրաշարժից տուժածներին առաջինն օգնության հասնողները ովքե՞ր էին. մեր զինվորները։ Եվ սա բնական է, մեր միջեւ ազգային խտրականության խնդիր չի կարող լինել։ Ժողովուրդը նաեւ իր բազմադարյան պատմական հիշողության բերումով չի կարող վատ վերաբերվել այն զորքին, որն այստեղ է գտնվում նրան պաշտպանելու համար...

Հարցազրույցը վարեց
ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Իրանը հավատարիմ է հեղափոխության իդեալներին

Երեկ լրագրողներն ասուլիսի էին հրավիրված Հայաստանում Իրանի դեսպանատուն, աւիթն Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում ուրբաթ օրը՝ փետրվարի 18-ին կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններն էին, ուր մրցակցությունն ընթանալու է քաղաքական երկու հակադիր ուժերի՝ աջ պահպանողականների ու ձախ բարեփոխիչների միջեւ:

Իրանում կայանալիք խորհրդարանական ընտրությունները, որոնք 1979-ի հեղափոխությունից եւ շահի վարչակարգի տապալումից ի վեր անցկացված ամենատարբեր կարգի ընտրությունների թվում 21-րդն են, ըստ ամենայնի, գաղափարական լուրջ երկընտրանքի առջեւ են կանգնեցնելու քվեարկողներին: Ի վերջո, մրցակցող քաղաքական ուժերը հենց այն երկու հակադիր գաղափարախոսություններն են ներկայացնում, որոնց հաղթանակը կամ պարտությունը պիտի որոշի՝ շարունակելո՞ւ են 1997-ին նախագահ ընտրված Խաթամիի բարեփոխումները, թե՞ ներքաղաքական այլ դեմք են ստանալու:

Հայաստանում Իրանի դեսպանատան մամլո քարտուղարը տեղեկացրեց, որ պատգամավորության թեկնածուների թիվը 6000 է, իսկ խորհրդարան մուտք կգործեն ընդամենը 290-ը: Ընդ որում, տեղեկացանք նաեւ, որ Իրանի խորհրդարանում իրենց պարտադիր ու հաստատագրված թվով տեղն ունեն նաեւ երկրի կրոնական փոքրամասնությունները. հայ համայնքն, օրինակ, նախորդ խորհրդարանում ուներ երկու պատգամավոր: Ներքաղաքական դաշտն Իրանում բավականին հագեցած է կուսակցություններով, որոնք 100-ից ավելի են: Երբ լրագրողները հետաքրքրվեցին, թե հիշյալ երկու քաղաքական ուղղություններից ո՞րն է ավելի հավանական հաղթող, դեսպանատան ներկայացուցիչը բնականաբար դժվարացավ պատասխանել, սակայն նշեց, որ, չնայած տարբերություններին, երկու հոսանքներն էլ մի ընդհանուր հիմքով են միավորված՝ իրական անկախության համար եւ կեղեքիչների դեմ պայքար: Այսինքն՝ հավատարիմ են հիմնական գաղափարներին, որոնք 21 տարի առաջ տեղի ունեցած հեղափոխության պատճառն ու բանաձեւը դարձան: Քաղաքական այդ երկու հոսանքների միջեւ եղած տարբերությունները հակիրճ բնութագրելով՝ իրանցի դիվանագետը նշեց, որ աջ պահպանողականներն առավել ճշգրիտ ու հետեւողական են ազգային մշակույթին ու բնութագրին առնչվող հարցերում եւ ճկուն չեն ընդհանուր գործելակերպում, իսկ ձախ բարեփոխիչներն ավելի ազատական են վերոհիշյալ հարցերում եւ առհասարակ ավելի նորարար:

Նախագահ Խաթամիի բարեփոխումները, սակայն, խաղաղ ընթացք չունեն, քանզի հակառակորդ ուժերը զգալի թիվ են կազմում: Այս կապակցությամբ լրագրողները հիշատակեցին Իրանի նախագահի նստավայրի մոտ տեղի ունեցած ահաբեկչական գործողությունը: Դեսպանատան մամուլի քարտուղարը պարզաբանեց, որ կատարվածի մեղքը «Ժողովրդի մարտիկներ» ահաբեկչական կազմակերպությանն է, որն ահաբեկչություն է իրականացրել նաեւ խաղաղ բնակչության նկատմամբ, իսկ հետապնդվելուց հետո ապաստանել է Իրանի տարածքում: Իրաքի հետ 8-ամյա պատերազմի ընթացքում կազմակերպությունը լրտեսական գործունեությամբ է զբաղվել՝ հօգուտ Սադդամ Հուսեյնի քաղաքականության: Փաստելով, որ խորհրդարանական ընտրությունների նախաշեմին վերստին աշխուժացել է ահաբեկչական ալիքը՝ դիվանագետը խոսեց նաեւ Մ. Նահանգների՝ Իրանի հանդեպ կիրառվող եւ հետզհետե ուժեղացող ճնշումների մասին: Ըստ նրա՝ Իրանը պատրաստ է երկխոսելու ամերիկյան կողմի հետ միայն այն դեպքում, եթե Մ. Նահանգներն ընդունեն իրանցիների առաջադրած պայմանները: Սակայն միանշանակորեն արձանագրվեց նաեւ, որ Իրանն աներկբա է իր վճիռներում, թեպետ տեղի ունեցած ահաբեկչություններից մեկի հետեւանքով զոհվել էին իրանցի 72 պատգամավորներ, որոնցից 40-ը՝ խորհրդարանական:

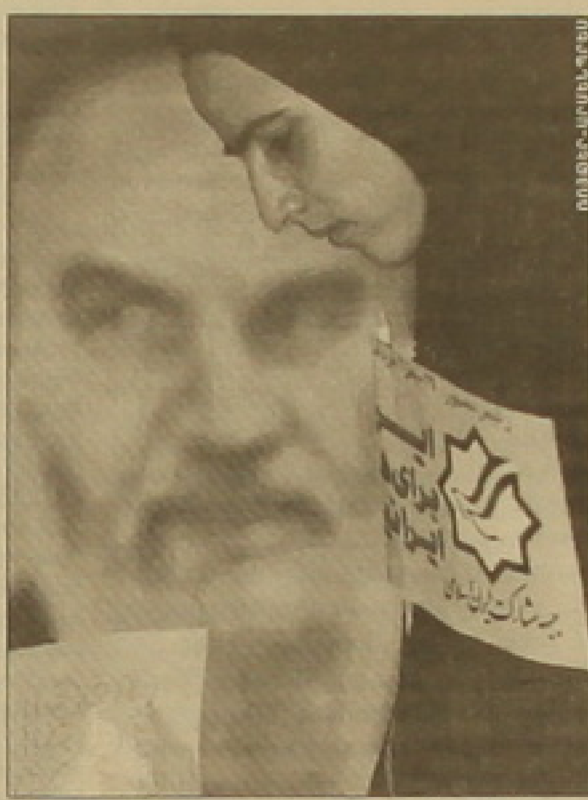

Իրանի դեսպանատան մամուլի քարտուղարի ասուլիսն ի վերջո նպատակ ուներ մեկ անգամ եւս հայտարարելու, որ իր երկիրը հավատարիմ է Խոմեյնիի սկզբունքներին ու 79-ի հեղափոխությանը, որն էլ նշանավորեց 2500 տարի տեւած շահական վարչակարգի ավարտն Իրանում: Հեղափոխության հաջորդած կայացման գործընթացում սկիզբ դրվեց իսլամական վարչակարգին, զարկ տրվեց տնտեսության զարգացմանը: Իրանցի դիվանագետը երկարատեւ անդրադարձ կատարեց իր երկրում կնոջ դերի բարձրացման թեմային՝ նշելով, որ նախորդ խորհրդարանն ուներ 12 կին պատգամավոր, եւ այս թիվը ներկայիս ընտրություններում անկասկած կավելանա: Երկրի նախագահի տեղակալը եւ մի քանի խորհրդականները նույնպես կանայք են: Ի դեպ, այս թվերն ու տվյալները պիտի լրջորեն մտորելու առիթ տան մեզ՝ «առաջադեմներիս»:

«Ազգի» հարցին, թե բարեփոխիչների կամ պահպանողականների հաղթանակի դեպքում որեւէ կերպ կփոխվի՞ Իրանի արտաքին քաղաքականությունը, մասնավորապես տնտեսական գործընկերների, այդ թվում եւ Հայաստանի հանդեպ, դիվանագետը պատասխանեց, որ արտաքին քաղաքականության ոլորտում եւ դաշնակից ու հակառակորդ երկրների հետ հարաբերություններում որեւէ փոփոխություն չի նախատեսվում: Հատուկ կարեւորելով Հայաստանի հետ համագործակցությունը՝ նա անդրադարձավ վերջերս աշխույժ քննարկումների նյութ դարձած Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցմանը: Արդեն հայտնի է, որ 100-120 մլն դոլար արժողությամբ այդ ծրագրին մասնակցելու ցանկություն են հայտնել Հունաստանը, Ռուսաստանն ու Ֆրանսիան, եւ ներկայիս փուլում ամենաառաջնայինը կոնսորցիում ստեղծելն է: Դրական գնահատականի արժանացավ նաեւ տարածաշրջանային անվտանգության գաղափարը, եթե անշուշտ ճշտվի, թե մասնակից-երկրների ներկայիս ենթադրյալ թեկնածուներն ի՞նչ կարգավիճակով են հանդես գալու: Բարդությունը հետեւյալն է. երկրներից յուրաքանչյուրն անվտանգության համակարգի սխեման հարմարեցնում է իր շահերին, ինչն ինքնըստինքյան անհրաժեշտական է դարձնում դրա կենսագործումը: Հետաքրքրական է, որ ասուլիսի ընթացքում ստեղծված դարաբաղյան հակամարտության թեմային ի պատասխան մամուլի քարտուղարը նշեց, թե Իրանը պատրաստ է, ինչպես 1991-ին, միջնորդի դեր ստանձնելու, եթե, իհարկե, ստանա հակամարտող կողմերի համաձայնությունը:

Արտաքին քաղաքականության ոլորտում Իրանի դիրքորոշումների անփոփոխությունը կրկին հավաստվեց դեսպանատանը հնչած այն հայտարարությամբ, որ մերձավորարեւելյան շարունակական եւ այսօր էլ «պայթած» բախումներում մեղքը Իսրայել պետությանն է, որը զավթողական ծրագրեր է իրականացնում Լիբանանի, Հորդանանի եւ Սիրիայի հանդեպ, իսկ ինչ վերաբերում է Պաղեստինին եւ տեղի արաբների առաջնորդ Յասեր Արաֆաթին, ապա Իրանում չեն ընդունում նրա պաղեստինցիների միանշանակ առաջնորդ լինելը, քանզի պարզաբանում են, թե բնակչության ընդամենը մի փոքր հատվածն է նրան աջակցում ու հետեւում:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Աբդուլահ Օջալան. Մեկ տարի թուրքական բանտում

1999 թ. փետրվարի 15-ին Քենիայի մայրաքաղաք Նայրոբիում ձերբակալվեց Քրդական աշխատավորական կուսակցության նախագահ Աբդուլահ Օջալանը: Մինչ այդ նա 12 օր գտնվում էր հունական դեսպանի վիլլայում: Օջալանը Քենիա էր գնացել Լազարոս Մավրոսի անունով՝ կիպրական դիվանագիտական անձնագրով:

Քենիական իշխանությունները հունական դեսպանից երկու անգամ պահանջել էին շտապ ձերբազատվել Ափոյի նման վտանգավոր հյուրից: Ի վերջո, քուրդ առաջնորդը հունական դեսպանատնից օդանավակայան տանող ճանապարհին, ուր գնում էր քենիական ոստիկանության համարանիշ կրող մեքենայով, առեւանգվեց: Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի մերձավոր գործարար Ջավիթ Չաղլարի անձնական ինքնաթիռով Նայրոբի ժամանած MIT-ի աշխատակիցները նույնիսկ ինքնաթիռից դուրս չեկան՝ պարզապես Օջալանին հանձնեցին նրանց: Ինքնաթիռը թուրքական երեք կործանիչների ուղեկցությամբ ժամանեց Բանդըրմայի բազա:

Հետագայում վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթը խոստովանեց, որ Օջալանի ձերբակալումը թուրքական գլխավոր շտաբի եւ MIT-ի համատեղ գործողություն էր: Ինչ վերաբերում է քենիական կողմին, ապա նա Հունաստանի դեսպանին անհապաղ հայտարարեց «անցանկալի անձ»: Այս ամենից հետո զարմանալի է թվում, թե ինչու Օջալանը հայտնվեց Քենիայում: Հետագայում պարզվեց, որ նրա ոդիսականի վերջնական կետը Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունն էր՝ նախագահ Ն. Մանդելայի հրավերով: Իսկ քենիացիները, որոշ աղբյուրների համաձայն, Օջալանին պարզապես վաճառեցին թուրքերին 5 մլն դոլարով: Դրանից առաջ բրիտանական հատուկ մասնագիտացված մի կազմակերպություն Օջալանի առեւանգման համար Թուրքիայից պահանջել էր նույն չափի գումար:

Ինչ խոսք, գլխավոր բռնամուն ձեռք գցելու համար թուրքերը պատրաստ էին

համագործակցել բոլորի հետ՝ ցանկացած ծախսերով: Օջալանի առեւանգման պարագաները քննելիս ակնհայտ է ամերիկյան եւ իսրայելական հատուկ ծառայությունների աջակցությունը, առանց որի թուրքերին հազիվ թե հաջողվեր լուծել «դավաճան» Ափոյի հարցը: Ամենեւին պատահական չէր, որ ԱՄՆ-ը շտապեց գոհունակություն հայտնել ձերբակալման առթիվ: Պետդեպարտամենտը թեեւ հերքեց իր ուղղակի մասնակցությունը, բայց ընդգծեց, որ լայնորեն մասնակցել է նախապատրաստվող դիվանագիտական քայլերին:

Օջալանի առեւանգումից հետո ՔԱԿ-ի առաջին հաղորդագրության մեջ ուղղակիորեն ամբաստանվում էր նաեւ Իսրայելը: Մինչ այդ, 1984-98 թթ. ՔԱԿ-ի դեմ ուղղված Իսրայել-Թուրքիա համագործակցությունն ակտիվ եւ նկատելի չէր, քանզի Իսրայելը ձգտում էր ձեռք բերել քրդերի՝ հատկապես իրաքյան, վստահությունը եւ հանդես գալ որպես Մերձավոր Արեւելքում ճնշվող ազգությունների պաշտպան: Հիշյալ տարիներին Իսրայելը գրեթե երբեք չի դատապարտել ՔԱԿ-ի զինյալ պայքարը: Փաստորեն, «Մոսադի» աջակցությամբ Օջալանի առեւանգումից հետո արդեն որոշակիորեն շոշափելի է դառնում թուրք-իսրայելական ռազմաքաղաքական դաշինքի ձեւավորումը:

Այս ամենից զատ, քրդական հարցում թուրքական դիրքորոշումը ստացավ արմատական կոշտ երանգավորում: Ժամանակին Թ. Օզալն այն բացառիկ թուրք պրագմատիկ գործիչներից էր, որը ճանաչեց քուրդ ազգի գոյությունը եւ հայտարարեց, որ անհնար է անտեսել Թուրքիայում ավելի քան 10 մլն քրդերի ձգտումները: Նա նույնիսկ թույլատրեց խոսակցական ու գրավոր քրդերենի գործածությունը: Ավելին, որոշ քրդեր դարձան Մեջլիսի պատգամավոր, իսկ ոմանք երդումը նույնիսկ քրդերեն տվեցին: Օզալը նույնիսկ առաջ քաշեց թուրք-քրդական դաշնակցային միության գաղափարը: Սակայն քրդերի «բախտը» չբերեց, Օզալը «հանկարծ» մահացավ՝ Թուրքիայի Ազգային անվտանգության խորհրդի նիստից մի քանի օր առաջ, ուր նա պետք է առաջարկեր քրդական հարցի բարեկարգման մի ծրագիր: Սա նկատել է տալիս, որ նրա մահվան հարցում կարելի է կասկածել բանակայիններին եւ հատուկ ծառայություններին:

Ի վերջո, այս ամենից հետո ո՞վ էր Օջալանը եւ արժե՞ր նման մեծ ուշադրության: ՔԱԿ-ը մյուս բոլոր կուսակցություններից հիմնականում տարբերվում էր նրանով, որ նրա ղեկավար կառույցում չկային քաղաքական բյուրո, կենտրոնական կոմիտե, գլխավոր քարտուղար: Այսինքն, այդ ամենը Օջալանն էր: Հատկանշական էր նաեւ երկրորդ դեմքի բացակայությունը: Ժամանակին Օջալանն այս հանգամանքը բացատրում էր քրդերի ազգային դիմագծով եւ ՔԱԿ-ի մղած զինյալ պայքարի մարտավարությամբ:

Մյուս կողմից, քրդական հարցը Թուրքիայում ամենեւին էլ չի կարելի սահմանափակել ոչ ՔԱԿ-ով, ոչ էլ հատկապես Օջալանով: Վերջինս մահապատժի ենթարկվի, թե մնա ձերբակալված, միեւնույն է, ՔԱԿ-ը կունենա նոր ղեկավար, որի գլխավորած շարժման պայքարի շարունակումը եւ նոր առաջնորդի չեզոքացումը Թուրքիայի համար կրկին շատ դժվարին խնդիր կլինի: Իսկ արդեն այժմ թուրքերի համար ռազմավարական նշանակություն ունի քրդական հարցի միջազգային պատերազմ դուրս գալն արգելակելը: Թեպետ քրդական շարժումը քաղաքականանում է, բայց բնավ չի կորցնում ռազմական երանգը: Ավելին, Թուրքիայի համար այլեւս կդժվարանա քրդական շարժումը ահաբեկչական որակելը եւ ռազմուժով ճնշելը:

Այժմ մի քանի խոսք շահագրգիռ ուժերի դիրքորոշման մասին: Ռուսաստանը, հնարավոր է, օժանդակում է քրդերին, քանզի պանթուրքիստական քաղաքականության հաջողության դեպքում կվտանգվի նրա տարածքային ամբողջականությունը: Մյուս կողմից, քրդերի շնորհիվ թուլացած Թուրքիան այլեւս ի զորու չի լինի էապես ազդելու Կովկասի վրա, եւ Ադրբեջանն ու Վրաստանը «կանցնեն» Ռուսաստանի կողմը: Ռուսները քրդերին կարող են օգտագործել նաեւ Հայաստանի եւ Իրանի հետ հարաբերությունների կարգավորման ընթացքում:

ԱՄՆ-ը քրդերին օգտագործում է Ռուսաստան-Իրան-Սիրիա եռյակին զսպելու համար: Ավելին, անհրաժեշտ պահին նա քրդերին կուղղի նաեւ Թուրքիայի դեմ:

Եվրոպան հմտորեն օգտագործում է քրդերի իրավունքների ոտնահարման հանգամանքը եւ Թուրքիային հեռու պահում եվրոպական համապարփակ ինտեգրացումից: Այսինքն, քրդական գործոնը Եվրոպայի համար մնացել է սոսկ Թուրքիայի վրա ճնշում բանեցնելու միջոց:

Ինչ վերաբերում է հայերին, ապա պետք է նկատի ունենալ, որ Արեւմտահայաստանը գերազանցապես բնակեցված է քրդերով, որոնք ընդհանուր առմամբ բռնամաբար են տրամադրված թուրքերի հանդեպ: ՔԱԿ-ը դեմ է Արեւմտահայաստանը հայկական դառնալու հեռանկարին: Իր նպատակների իրականացման առումով ռազմապես ուժեղ ՀՀ-ԼՂՀ առանցքը ՔԱԿ-ի համար ձեռնտու չէ, քանզի հասկանում է, որ արտաքին եւ ներքին նպաստավոր իրադրության դեպքում հայերը նրանց դուրս կմղեն արեւմտահայ հողերից:

Որոշակի ծրագրեր ունեցող օտար ուժեր ձգտում են եւ հետագայում էլ կձգտեն քրդական գործոնը օգտագործել ՀՀ ռազմավարական անվտանգությունը խարխլելու եւ վերջնական արդյունքում կործանելու նպատակով՝ որպես օժանդակ միջոց:

Ներկա աշխարհաքաղաքական զարգացումներում հանելուկային իրավիճակ է ստեղծվել՝ քրդերը պետք են բոլորին եւ միաժամանակ պետք չեն ոչ մեկին: Այս պայմաններում ՀՀ համապատասխան արտաքին քաղաքական կառույցների կողմից քրդերի հանդեպ որեւիցե համակարգված եւ հատուկ դիրքորոշման բացակայությունն ամենեւին էլ հօգուտ հայկական շահերի չէ:

ԱՎԱԳ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Մշակոյթ

Ոգեկոչում

Ռուբէն Սեւակի ծննդյան 115-ամյակը

Երեւանի Ռուբէն Սեւակի անուան միջնակարգ դպրոց: Այստեղ ամէն ինչ կապուած է 20-րդ դարասկզբի մեր բանաստեղծության մեծերից մէկի՝ Ռուբէն Սեւակի հետ: Դպրոցի տնօրէն Ջուլիետա Ղազարյանը մէկիկ-մէկիկ ցույց է տալիս մեծ բանաստեղծի կենսագրության հետ կապուած ցուցանմուշները՝ գրքեր, փաստաթղթերի պատճեններ, լուսանկարներ: Այդպիսի թանգարանի ստեղծումը բանաստեղծի եղբօրորդու եւ նրա հոգեւոր ժառանգության ազնիվ նվիրյալի՝ Յովհաննէս Չիլինկիրյանի տարիների երազանքն էր: Ֆրանսիական Նիս քաղաքում ստեղծուած թանգարանն ուրիշ խորհուրդ ունէր: Շատ ու շատ նյութեր է հավաքել Յովհաննէս Չիլինկիրյանը: Ու քանի որ խորհրդային տարիներին Ռուբէն Սեւակը գրեթէ անծանօթ մի հեղինակ էր անգամ Հայաստանում, հավաքված նյութերով թանգարան էր ստեղծել Միջերկրականի ափին գտնվող ոչ հայկական այս քաղաքում: Ու ահա նրա երազանքն իրականացավ: Այսօր մենք՝ տեղացի հայերս, շատ բանով պարտական ենք Յովհաննէս Չիլինկիրյանին ու Ռուբէն Սեւակի անվան միջնակարգ դպրոցի տնօրէն Ջուլիետա Ղազարյանին: Իսկ մեզ համար անծանօթ ու կարեւոր նյութեր շատ կան այստեղ:

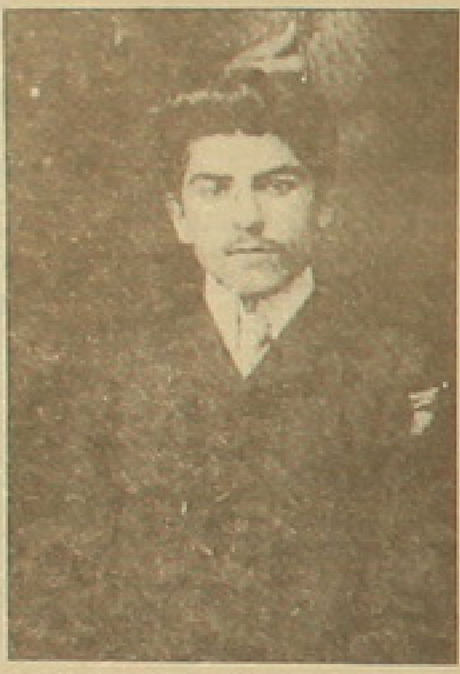

Ռուբէն Սեւակը 1905 թ.՝ Պէրպէրյան վարժարանի շրջանավարտների լուսանկարից:

«Բժշկին գիրքէն փրցուած էջեր», այսպես է խորագրված բանաստեղծի գրությունը՝ թվագրված 1911-ով: Գրեթէ 90 տարի առա՞ջ է գրվել, թէ՞ այսօր. «...Աշխարհիս բոլոր մարդասպաններն ու բոլոր չարագործները ձեռք ձեռքի տուած պիտի չկրնային այնքան երիտասարդ, այնքան խոստումնալի, այնքան ընտրուած հոգիներ սպաննել, քան Շոփէնհաուէր մը, Նիցշէ մը, Պայրըն մը...

Այլասերած մանուկներու օրօրոցներուն մէջ պէտք է փնտռել անձնասպանութեան քարոզիչները, յոռետեսութեան առաքեալները, ապականութեան մարգարէները:

Անոնք կը ջլատեն գործունէութեան ամէն տենչ, երջանկութեան ամէն յոյս, սրբութեան ամէն հաւատք:

Անոնք չեն յառաջադիմեր՝ այլ կ'ոսնուն, չեն երազեր՝ կը զառանցեն, չեն օրհներ՝ այլ կը նզովեն, չեն սիրեր՝ այլ կը տռփան:

Իրենց երգը հայհոյանքի մը պէս ամբարտաւան է, իրենց ժպիտը հեգնութեան մը պէս վիրաւորիչ...»:

Ո՞ւմ մասին է խոսում Ռուբէն Սեւակը: Ե՞ս ասեմ, թէ՞ դուք ինքներդ էլ լավ գիտէք: Շա՞տ ժամանակ է անցել 1911-ից, Երեւանը հեռո՞ւ է Լոզանից (բանաստեղծն այս տողերը գրել է շվեյցարական Լոզան քաղաքում)... Ժամանակները գուցէ փոխվում են, բայց, ինչպես ասում են՝ «Ոչինչ նոր չէ այս արեւի տակ»:

Երեկ մեծ բանաստեղծի անունը կրող դպրոցում տեղի ունեցավ նրա ծննդյան 115-ամյակին նվիրված ոգեկոչման արարողություն, որին մասնակցում էին «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի գլխավոր խմբագիր Աւետ Աղաբաբյանը, քաղաքապետարանի կրթության վարչության պետ Սիլվա Խրիմյանը, լրատվության վարչության պետ Վարդգես Ավետիսյանը, հյուրեր ուրիշ դպրոցներից:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՍՅԱՆ

Ազգային գրադարան. SOS

Բաց նամակ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանին

Կարծեմ 80-ականների սկիզբն էր, երբ մի օր հանկարծ Զորի Բալայանը խարազանեց կառավարական շրջանակներին «Այստեղ մեռնում են գրքերը» վերնագիրը կրող հոդվածով, որտեղ խիստ քննադատության ենթարկվեց անտարբերությունն ազգային գրադարանի նկատմամբ, իսկ խնդրո առարկան գրադարանին հույժ անհրաժեշտ մասնաշենքի կառուցման հարցն էր: Մասնաշենքն, իհարկե, արագ կառուցվեց, գրքերը մի կերպ փրկվեցին:

Այսօր եւս ազգային գրադարանի առջեւ ծառացել են դժվարին, բայց լուծելի խնդիրներ: Տեր-Պետրոսյանի ռեժիմի օրոք ցրտաշունչ ձմեռներ անցկացրած, վերարկուներով, ձեռնոցներով աշխատող անձնակազմի, ինչու չէ, նաեւ մշակույթի նախարարության ղեկավարության համար հոգսեր կան՝ կապված ազգային գրադարանի հետ: Դրանք բազում են, սակայն հիշենք գոնե մեկ, երկուսը:

Այսպես: Վերելակը տարիներ շարունակ չի գործում: Կարծում ենք հասկանալի կլինի, որ օրվա ընթացքում մի քանի անգամ չորս-հինգ հարկ բարձրանալ-իջնել, այն էլ այդպիսի շենքի աստիճաններով՝ տխուր մարզանք է: Ինչ խոսք, լուծելի հարց է, բայց ուշադրություն է պահանջում: Գրադարանի սանհանգույցի մասին խոսելը նույնիսկ ամոթ է, քանի որ չգիտես ինչը ասես, ինչը թողնես: Այնուհանդերձ ստիպված ենք: Հենց միայն սանհանգույցի ներքին հազարամյա տեսքը մեղմ ասած վանող է:

Գրադարանում ջուր չկա թե խմելու, թե այլ կարիքների համար: Լա՞վ բան է՝ հարյուրավոր աշխատողներ եւ օրվա ընթացքում մի քանի հարյուր ընթերցող ունեցող գրադարանը ամբողջ օրը զրկված լինի ջրից, այն դեպքում, երբ շրջապատում ծաղկում են ավտոլվացման կետերը:

Հայտնի դարձավ, որ կառավարությունը Ազգային ակադեմիայի շենքի նույն կարիքների համար հատկացնելու է 200 մլն դրամ: Եվ ճի՞շտ է անելու: Ազգային գրադարանն այդքան չի պահանջում: Ավելացնենք, որ գրադարանի համար կան նաեւ լուծման կարոտ այլ հարցեր: Ասենք՝ միջգրադարանային կապերի վերականգնման հարցը: Նախ այս հարցը չափազանց ուշացված է: Մոսկվայում եւ ուրիշ մայրաքաղաքներում անցած մի քանի տարիներին լույս է ընծայվել հսկայածավալ գիտական գրականություն, որն առայժմ մեզ հասու չէ: Առանց գրափոխանակման հարցերի կարգավորման, գրադարանն ի վիճակի չէ օգնելու իր բազմահազար ընթերցողներին: Ասում են ֆինանսների նախարարությունը խոստացել է օգնել: Տեսնենք:

Չփորձենք համեմատություն փնտրել վարձատրության նրբին հարցում, բայց թույլ տվեք գոնե համեմատել ազգային գրադարանի աշխատողների աշխատավարձը մեր բուհական համակարգի, թեկուզ եւ մայր բուհի համանման կոլեկտիվի վարձատրության հետ: Ցավոք, ազգային գրադարանը խիստ ետ է մնում այս հարցում: Պարոն նախարար, հարկ է, որ ազգային գրադարանը չդիտվի որպես աղքատ ազգական: Անուշադրության մատնել ազգային գրադարանի հոգսերը, նշանակում է անուշադրության մատնել Հայաստանի վաղվա մտավորական ներուժը:

Պարոն նախարար, այս օրերին քննարկվում է հանրապետության այս տարվա բյուջեն: Գուցե հնարավո՞ր կլինի ազգային գրադարանին օգնելու նպատակով որոշ ջանքեր գործադրել:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱԳՈՅԱՆ

Մեկն իր պապին էր նկարել պատվանդանին

Ավերվում են մշակութային արժեքները

Բոլորս էլ գիտենք, որ բարդ ժամանակներ ենք ապրում: Բարդ ոչ միայն քաղաքական, տնտեսական առումներով: Նաեւ հոգեբանական դժվարություններ ենք կրում: Ով ասես գիրք է տպագրում՝ ինչ որակի ասես: Ով պարապ է՝ հեռուստածրագիր է եթեր հանում կամ թերթ հրատարակում: Որա՞կը՝ կարեւոր չէ: ԶԼՄ-ի որոշ միջոցներ նույնիսկ հպարտ կեցվածք են ընդունում, երբ ամենալկտի հայհոյանքներ ու անեկդոտներ են տպագրում, անառակության ամենաբացահայտ տեսարաններ ցուցադրում: Խառնվել է ամեն չափ ու չափանիշ: Ավերակվում է ամեն սրբություն ու թանկ արժեք:

Այդպես եղավ հատկապես հուշարձանների ու կիսանդրիների հետ: Հիշենք, թե ինչպես ավերակվեցին Եղիշե Չարենցի, Անտոն Չեխովի կիսանդրիները... Այդպես եղավ նաեւ հայ երաժշտության երախտավորներից մեկի՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի հուշարձանի հետ:

Երեւանի Ազատության հրապարակը 20-րդ դարավերջի մեր հույսերի հրապարակն էր դարձել: Այստեղ մարդիկ երկյուղածությամբ էին մտնում, քանզի մեր ժողովրդի ու մեր երկրի համար դարավերջի կարեւորագույն իրադարձությունները այստեղ սկսվեցին 1988-ին: Իսկ հիմա՞... Հազվագյուտ մարդաշատ դարձող հրապարակում երբեմն-երբեմն ծերունիներ կամ մանուկներ են հավաքվում: Ու երբ հայացքը հառում են Ալեքսանդր Սպենդիարյանի հուշարձանի պատվանդանին, ապա զարմանում են, ապշում: Այստեղ ամեն ինչ գրված է, ամեն մեկը գրել է: Ով ինչ ցանկացել է, ով ինչ կարողացել, ինչով հասցրել է: Այս մասին հավանաբար չարժեր խոսել, եթե դեպքը եզակի լիներ: Սակայն, ցավոք սրտի, այդպես չէ: Եվ կամա-ակամա կրկին հիշում ենք մեր մեծ հայրենակցին՝ Վահան Տերյանին, ով դեռեւս 1914 թ. անհանգստացած էր հոգեւոր Հայաստանի համար, հոգեւոր Հայաստանի ապագայով: Եվ այսօր առավել այժմեական հազիվ թե մեկ ուրիշը խոսեր ու գրեր: Խոսելով հայ բուրժուական մտավորականության մասին, Տերյանը գրում է. «Ի՞նչ եք որոնում դուք Հայաստանում, եթե արհամարհում եք այն, ինչ հոգին ու սիրտն է նրա... Ինչպե՞ս հավատամ ես ձեր այդ հանկարծակի, դյութական մի գավազանի շարժումով ծնված ազգասիրությանը... Դուք, որ հարսանյաց հյուր եք միշտ եւ երբեք ազնիվ աշխատանքի եւ տառապանքի ցավի հետ լինել չկամեցաք մեզանում: Դուք, որ ժառանգ եք դարձել մեր հայրենիքի եւ երբեք չեք գնահատել նրա հոգեղեն ավանդը: Բայց կանգնի այս արյունալի հանդեսը, որի մեջ դուք ինքնակամ ու ինքնակոչ թամադա եք դարձել, եւ կգա նորից տաժանելի եւ չարքաշ աշխատանքի առօրեականը, եւ դուք, եկվորներ, նորից կփախչեք այնտեղ, ուր ձեր որկորն ավելի կուշտ է, ուր ձեր որջն ավելի տաք... Մինչեւ անգամ այսօրվա ձեր արածների համար դուք պատասխանատվությունը կնետեք նույն ձեր այսօր այդքա՞ն սիրեցյալ հայրենիքի չարքաշ ու դժբախտ, քաղցած ու հուսահատ զավակների վրա...

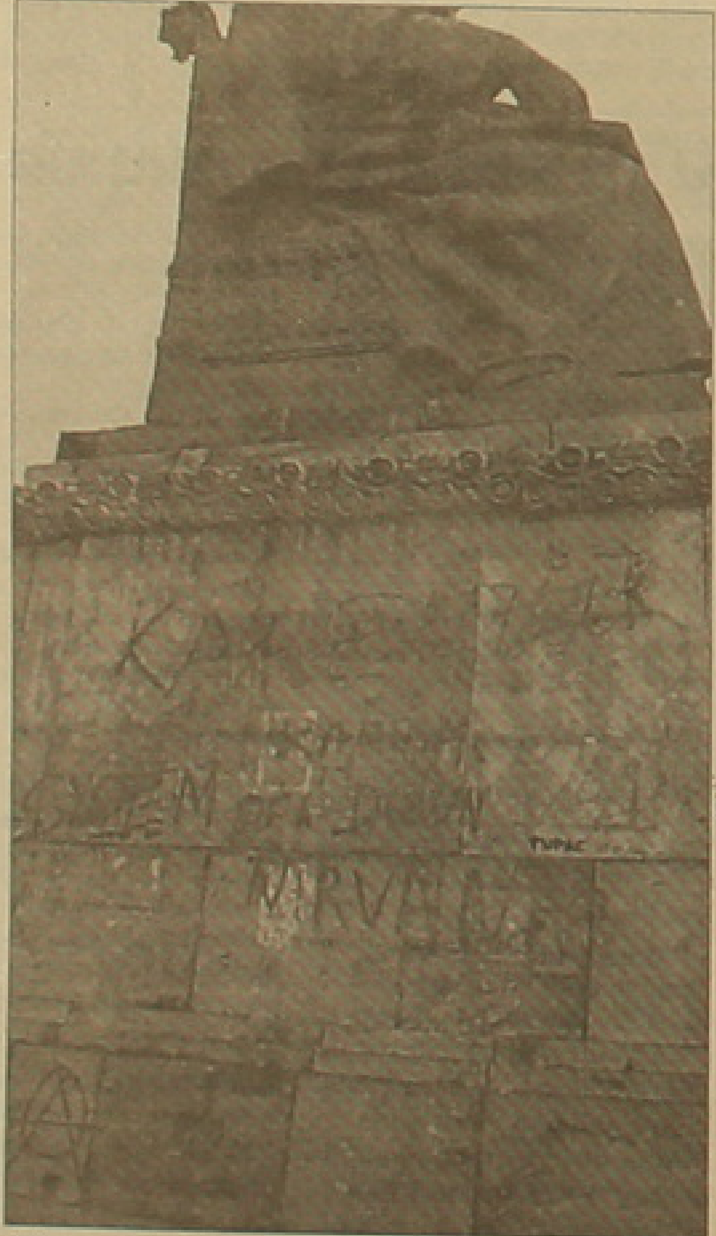

Եվ դարձյալ հայրենիքի, հոգեւոր Հայաստանի կառուցման ծանր ու վշտալի, բայց ազնիվ աշխատանքը կվերցնեն իրենց վրա նրանք, ում դուք չեք ճանաչել երբեք, չեք ուզում ճանաչել այսօր եւ չեք կամենա ճանաչել առավել եւս վաղը: Անուններ տալու կարիք չկա, ձեր սրտին ոչինչ չեն ասի այդ անունները...»:

Այո, շատ ու շատ բանով է մեր ժամանակներին վերաբերում Տերյանի խոսքը, քանզի այսօր մշակույթի, հոգեւորի կարեւորությունը երկրորդական է դարձել բազմաթիվ կենցաղային ու սոցիալական հարցերի շարքում: Վաղը պատասխան ենք տալու բոլորս եւ պատասխան ենք տալու ամեն ինչի համար: Սթափվենք:

Ս. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

Լյուդվիգ Կարապետյանի կենսամատենագիրքը

«Ես գալիս եմ մանկության մոլորակից եւ արդեն... վեց անգամ տասը տարեկան եմ: Եվ ի՞նչ թողեցի ճանապարհին անցնող օրվա...»:

Վեց անգամ տասը... այսինքն՝ 60: Շա՞տ է, թե՞ քիչ... Եթե համեմատենք տասն անգամ տասին՝ քիչ է, իսկ եթե 60-ը՝ 100-ից քիչ է ու քիչ... Իսկ նրա թողածը անցնող օրվա ճանապարհին (եւ դեռ ինչքա՞ն պիտի թողնի), բավական զգալի է. գրքի 43 էջ հենց միայն նրա թողածի անվանական ցանկն է... Եվ դեռ մասամբ է ներկայացված նրա ավելի քան հինգ հազար լրատվական ակնարկների ու հոդվածների մատենագրությունը:

Լյուդվիգ Կարապետյանը... Բայց նախ հավուր պատշաճի ասենք (ի վերջո հոբելյանական տարի է, եւ գոնե մեկ անգամ պետք է նշենք, թե ով է մեր բարեկամը)... Երեւանի պետական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ամբիոնի դասախոս, Հրաչյա Աճառյանի անվան համալսարանի պրոֆեսոր, ժուռնալիստիկայի ամբիոնի վարիչ (այսօր նաեւ դեկան), գրականագետ, ճանաչված հրապարակախոս Լյուդվիգ Կարապետյանը գրել սկսել է դեռեւս իր առաջին տասնամյակը բոլորելիս, գրել է բանաստեղծություններ, երեւի էլի գրեր, եթե... մի օր Պարույր Սեւակը նրան խորհուրդ չտար. «Քո ճանապարհը բանաստեղծությունը չէ, ձեռք քաշիր, ամուր բռնիր ակնարկների «պոչից», հատկապես երեխաների աշխարհից կստացվի»:

Ասողին լսող է պետք. Լյուդվիգ Կարապետյանը լսեց: Չլսեր, չէր արժանանա Սուրեն Աղաբաբյանի ճշմարտացի խոսքին. «Լ. Կարապետյանի գեղարվեստական շատ ակնարկներ մոտենում են պատմվածքի սահմանին ու լավ է, որ «ներս» չեն մտնում, որովհետեւ հենց «սահմանապահի» այդ դերն է նրա լրագրողական ու հրապարակախոսական շնորհի ինքնատիպությունը... Կա «Վախթանգ Անանյանի կանչող աշխարհը» շատ հետաքրքիր գիրքը, կան մեր մանկական գրողներին նվիրված էտյուդ-դիմանկարները...»:

Ահա տեսնենք, թե ինչ է գրում Վախթանգ Անանյանը այդ գրքի առիթով. «Քեզ մեծարել-մեծացնել կլինի ինձ ու իմ համեստ գրվածները, որ արել ես քո գրքում... Տեղ-տեղ ուղղակի նմանացրել ես իմ որսորդական «փչոցներին»... Իսկ թե լուրջ-լուրջ խոսենք, լավ ու խելոք գիրք ես գրել եւ ինձ էլ շատ լավ «թարգմանել» ես, որ իմանամ՝ ինչ եմ ուզեցել ասել ես կամ էն գրվածքով»:

Եվ այսպես, կարդալով Լյուդվիգ Կարապետյանի «Ինչ կթողնես քեզանից հետո...» նոր լույս տեսած կենսամատենագիրքը (լույս է տեսել հեղինակի 60-ամյակի առիթով), ընթերցողը նորովի կհայտնաբերի մի անհատի, որը գալով մանկության մոլորակից, մեզ տվել է իր հույզերը:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՍՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՅՑ

Փետրվարի 16

- 1774 թ. ծնվել է ֆրանսիացի ջութակահար, մանկավարժ եւ կոմպոզիտոր Ժակ Պիեռ Ռոդեն: Նա ֆրանսիական ազգային ջութակի երաժշտության դպրոցի հիմնադիրներից է:
- 1848 թ. ծնվեց (իսկ 69 տարի անց նույն օրը մահացավ) ֆրանսիացի գրող Օկտավ Միրբոն:
- 1893 թ. ծնվել է խորհրդային զինվորական գործիչ, զորավար Միխայիլ Տուխաչեւսկին:
- 1907 թ. մահացել է իտալացի բանաստեղծ Ջոզուե Կարդուչին: Նա Գարիբալդիի եւ Մածինիի կողմնակիցն էր, հիացմունքով էր վերաբերվում նրանց պայքարին հանուն Իտալիայի ազատության:
- 1946 թ. մահացել է ռուս խորհրդային դերասան Իվան Մոսկվինը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Մեհեկան ամսվա Մանի օրն է:
- Գ օր Առաջավորաց պահքի:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Դինամոն» պատրաստվում է իր նորամուտին

Այս տարի Երեւանի «Դինամոն» իր նորամուտը կնշի Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում: Ուժեղագույնների խմբում հանդես գալու իրավունքը դինամոյականները նվաճել էին շնորհիվ առաջին խմբում ունեցած գերազանց ելույթների: Անցյալ տարի «Դինամոն» հենց մեկնարկից սանձնեց առաջատարի դերը տանելով 10 անընդմեջ հաղթանակ: Դա էլ թիմին ժամկետից շուտ բարձրագույն խմբի ուղեգիր պարգեւեց:

Դինամոյականները լավ են հասկանում, որ ուժեղագույնների հետ խաղում իրենց լուրջ փորձություն է սպասում, ուստի թիմի ֆուտբոլիստները լրջորեն են նախապատրաստվում նոր մրցաշրջանին: «Դինամոն» մարզումները սկսել է հունվարի 6-ից պարապմունքներն անցկացնելով մայրաքաղաքի «Դինամո» մարզադահլիճում եւ Արմավիրի «Հոբելյանական» մարզադաշտում:

Թիմի յուրահատկությունն այն է, որ այստեղ հիմնականում հանդես են գալիս երիտասարդ ֆուտբոլիստներ, որոնք գտնվում են ծառայության մեջ: Այս հանգամանքը, կարծում ենք, պետք է դրական դեր խաղա ֆուտբոլիստներն, անշուշտ, կձգտեն իրենց լավագույն կողմերով դրսեւորել: «Դինամոն» պահպանել է անցյալ տարվա կազմը: Կան նաեւ համալրումներ: Թիմ է վերադարձել փորձառու Արա Մարկոսյանը, որը հանդես էր գալիս «Էրեբունիում»: Վերջինիս ավագ Կարեն Միքայելյանն էլ որոշել է իր բախտը կապել «Դինամոյի» հետ: Ինչ խոսք, այս երկու փորձառու ֆուտբոլիստների ներկայությունը խաղադաշտում վստահություն կներշնչի նրանց կողքին խաղացող երիտասարդ ֆուտբոլիստներին, որոնց թվում են նաեւ «Դվինի» նախկին ֆուտբոլիստներ Ֆելիքս Հակոբյանը, Հարություն Հովհաննիսյանը, Գալուստ Պետրոսյանը, Վարդան Հովհաննիսյանը:

«Դինամոյի» մյուս յուրահատկությունն այն է, որ նա բարձրագույն խմբի միակ գերատեսչական թիմն է, որը ներկայացնում է «Դինամո» մարզընկերությունը: Թիմի հոգսերով զբաղվում են ներքին գործերի նախարարությունը, ներքին գործերի վարչությունը, որոնք հնարավոր ամեն ինչ անում են, որպեսզի թիմը կազմ ու պատրաստ ներկայանա ուժեղագույնների մրցավեճին: «Դինամոյում» տիրող իրավիճակի անմիջական պատասխանատուն ներքին գործերի վարչության պետի ժամանակավոր պաշտոնակատար, գնդապետ Լեւոն Հարությունյանն է: Իսկ թիմի մարզումները ղեկավարում են գլխավոր մարզիչ Արոս Կիրակոսյանը եւ մարզիչ Ալբերտ Սարգսյանը: Ի դեպ, ակումբը մտածել է նաեւ հերթափոխ աճեցնելու մասին եւ առաջին խմբում հայտավորել է «Դինամո-2»-ին: Վերջինիս կազմում հիմնականում ընդգրկված են երիտասարդ, հեռանկարային ֆուտբոլիստներ, ովքեր հանդիսանում են մինչեւ 18 տարեկան պատանեկան հավաքականի թեկնածուներ, որոնք այս տարվա հոկտեմբերին կմասնակցեն Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարին:

«Դինամոյի» գլխավոր մարզիչ Արոս Կիրակոսյանը լավատես է: Նա կարծում է, որ տղաներն ի վիճակի են լուրջ մրցակցություն ցույց տալ բարձրագույն խմբի թիմերին: Իհարկե, հիմնական խնդիրը բարձրագույն խմբում ամրապնդվելն է, սակայն, մարզչի կարծիքով, «Դինամոն» ի վիճակի է նաեւ պայքարելու 4-5-րդ տեղերի համար: Նախապատրաստության առաջին փուլում հիմնական շեշտը դրվում էր տղաների ֆիզիկական պատրաստության բարելավման վրա: Դրան էին ուղղված ամենօրյա քրտնաջան մարզումները: Իհարկե, մոռացության չէր տրված տեխնիկական եւ տակտիկական պատրաստությունը: Թիմն օրերս կմեկնի Արմավիր, որտեղ կարճատեւ ընդմիջումով ուսումնամարզական երկու հավաք կանցկացնի: Այդ ընթացքում էլ «Դինամոն» կմասնակցի Ռուդոլֆ Միրիմանյանի հուշամրցաշարին, որը մեկնարկելու է մարտի 1-ին: Ճիշտ է, կար նաեւ ուսումնամարզական հավաքի անցկացման այլ տարբերակ որեւէ ծովափնյա քաղաքում, սակայն ֆինանսական միջոցների սղությունը թիմին զրկեց այդ հնարավորությունից:

Պարապմունքներից բացի, «Դինամոն» անցկացրել է նաեւ ստուգողական մի քանի հանդիպումներ: Թիմը խոշոր 4-0 եւ 7-0 հաշիվներով հաղթել է Արմավիրի ակումբներին, 0-3 հաշվով պարտվել «Արարատին»: Միրիմանյանի հուշամրցաշարն էլ կօգնի ֆուտբոլիստներին անհրաժեշտ խաղային պրակտիկա ձեռք բերել եւ կազմուպատրաստ ներկայանալ առաջնությանը:

ԱՐՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԹԵՆԻՍ

Սոֆյանի հաղթանակները Հնդկաստանում

Մրցաշարից մրցաշար բարձր, կայուն արդյունքներ է ցույց տալիս երեւանցի Հարություն Սոֆյանը: 17-ամյա թենիսիստը մի շարք հաջողությունների հասավ անցյալ տարի անցկացված մրցումներում եւ ահա այժմ էլ շարունակում է հաղթանակներ տանել:

Վերջերս Հարությունը Հնդկաստանում տեղի ունեցած երկու մրցաշարերի մասնակցեց եւ երկուսում էլ գրավեց առաջին տեղը: Չանդիգար քաղաքում անցկացված մրցումներին մասնակցում էին մեկ տասնյակից ավելի երկրների մինչեւ 18 տարեկան թենիսիստներ: Հարությունը պարտություն մատնելով մրցակիցներին՝ մտավ եզրափակիչ: Այստեղ էլ 6-2, 6-3 հաշվով հաղթեց Ռումինիայի ներկայացուցչին եւ նվաճեց գլխավոր մրցանակը: Երեւանցի թենիսիստը նման հաջողության հասավ նաեւ Կալկաթայում: Այստեղ եւս նա ցուցադրեց իր գերազանցությունը բոլոր մրցակիցների նկատմամբ, իսկ առաջին տեղը գրավեց՝ եզրափակիչում 6-3, 6-3 հաշվով հաղթելով հնդիկ թենիսիստին:

Սոֆյանն այժմ Հնդկաստանից մեկնել է Բանգլադեշ, որտեղ կմասնակցի պատանեկան երկու մրցաշարերի:

Սարգսյանը զիջեց երկրորդ շրջանում

Այս օրերին տարբեր երկրների խաղադաշտերում թենիսի խոշոր մրցաշարեր էին անցկացվում:

ԱՄՆ-ի Սան Խոսե քաղաքում անցկացված մրցաշարի հաղթող դարձավ ավստրալիացի Մարկ Ֆիլիպուսը: Եզրափակիչ խաղում նա 7-5, 4-6, 6-3 հաշվով պարտության մատնեց շվեդ Միքայել Թիլստրեմին: Սան Խոսեում հանդես եկավ նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչ Սարգիս Սարգսյանը: Առաջին շրջանում Սարգիսը 6-2, 6-3 հաշվով հաղթեց հոլանդացի Ջոն վան Լոտումին, սակայն հաջորդում համառ պայքարում 6-4, 6-7, 4-6 հաշվով պարտություն կրեց Թիլստրեմից եւ դուրս մնաց պայքարից: Այժմ Սարգսյանը մասնակցում է ամերիկյան մեկ այլ քաղաքում՝ Մեմֆիսում ընթացող մրցաշարին:

Շատ ուժեղ կազմ էր հավաքել Դուբայի (ԱՄԷ) մրցաշարը: Գլխավոր մրցանակը նվաճեց Նիկոլաս Կիֆերը (Գերմանիա): Նա վճռական խաղում հաղթեց Խուան-Կառլոս Ֆերերային (Իսպանիա)՝ 7-5, 4-6, 6-3:

Տղամարդկանց եւ կանանց մրցաշարեր ընթացան Ֆրանսիայում: Մարսելում անցկացված մրցաշարի եզրափակիչում հանդիպեցին Շվեյցարիայի երկու ներկայացուցիչներ՝ Մարկ Ռոսեն եւ Ռոջեր Ֆեդերերը: Դժվարին պայքարում հաղթող դարձավ ավելի փորձառու Ռոսեն՝ 2-6, 6-3, 7-6:

Փարիզի մրցաշարում մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում ֆրանսուհի Նատալի Տոզյայի եւ աշխարհի չորրորդ թենիսիստուհի Սերենա Ուիլյամսի վճռական հանդիպումը: Առաջին խաղափուլը շահեց Տոզյան (7-5), սակայն հետագայում համառ պայքար չընթացավ, քանի որ Ուիլյամսը վնասվածք ստացավ: Երկրորդ խաղափուլում եւս Տոզյան հաղթեց (6-2) եւ արժանացավ գլխավոր մրցանակին:

Բասկետբոլի փառատոն Օքլենդում

Կալիֆոռնիայի Օքլենդ քաղաքում անցկացվեց հյուսիսամերիկյան Բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի (NBA) ավանդական՝ թվով 49-րդ «Արեւմուտք»-«Արեւելք» մրցախաղը: Սակայն հանդիպումը երկու օր տեւած բասկետբոլի փառատոնի միայն վերջին՝ եզրափակիչ ակորդն էր: Խաղին նախորդեցին տարբեր շոուներ, մրցույթներ, որոնց մասնակցեցին պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստներն ու մարզասերները:

Իհարկե, փառատոնի պսակը «Բոլոր աստղերի մրցախաղն» էր: Ասենք, որ թիմերի մեկնարկային հնգյակները որոշվում են մարզասերների «քվեարկությամբ», իսկ մյուս խաղացողներին ընտրում են NBA-ի մարզիչները: «Արեւմուտքի» եւ «Արեւելքի» հավաքականները գլխավորում են համապատասխան կոնֆերենցիաների առաջատար թիմերի մարզիչները: Այս անգամ թիմերի խաղը ղեկավարում էին Ֆիլ Ջեքսոնը («Արեւմուտք», «Լոս Անջելես Լեյքերզ») եւ Ջեֆ Վեն Գանդին («Արեւելք», «Նյու Յորք»):

Օքլենդում կայացած խաղի ժամանակ թիմերի բասկետբոլիստները հարձակողական խաղ ցուցադրեցին եւ ասես այնքան էլ մտահոգված չէին պաշտպանությամբ: Արդյունքը եղավ այն, որ բավականին խոշոր հաշիվ գրանցվեց՝ 137-126, հաղթեց «Արեւմուտքը»: Հանդիպման լավագույն խաղացողներ ճանաչվեցին հաղթող թիմի կենտրոնականներ Թիմ Դանկանը («Սան Անտոնիո») եւ Շաքիլ Օ՛Նիլը («Լոս Անջելես»): Նրանցից առաջինը թիմին բերեց 24, երկրորդը՝ 22 միավոր: Սակայն հանդիպման ամենաարդյունավետ խաղացողը «Արեւելքի» պաշտպան Ալեն Այվերսոնն էր («Ֆիլադելֆիա»): Նմանօրինակ մրցախաղերի նորեկը իր թիմին 26 միավոր պարգեւեց:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Դեսինի մարզադաշտը կկոչվի Ջորկաեֆների անունով

Ինչպես հայտնի է, Ջորկաեֆների ընտանիքը բնակվել եւ բնակվում է Լիոնի խաղաղ արվարձան Դեսին քաղաքում: Փարիզի «Աշխարհ» օրաթերթից տեղեկանում ենք, որ հունվարի 23-ին Դեսինի մարզադաշտը «մկրտվել է» հայր եւ որդի Ջորկաեֆների անունով եւ այժմ կոչվում է «Ստադ Ժան է Յուրի Ջորկաեֆ»: Այդ օրը տրիբունաներում խռնված մարզասերները ցնծությամբ են դիմավորել Աշխարհի գավաթով մարզադաշտ մտած Յուրի Ջորկաեֆին: Դեսինցիները ջերմորեն ողջունել են մարզադաշտի անվանակոչությունը, որտեղ իրենց ֆուտբոլային կարիերան են սկսել հայր եւ որդի Ջորկաեֆները՝ Ֆրանսիայի հավաքականի նախկին ավագ Ժանը եւ հավաքականի կազմում 1998 թ. աշխարհի չեմպիոն դարձած Յուրին:

Հանդիսության օրը Ժան Ջորկաեֆը հույս է հայտնել, որ երիտասարդ ֆուտբոլիստները կկրկնեն կամ կգերազանցեն Ջորկաեֆների նվաճումները: Անվանակոչության արարողությանը ներկա էին Դեսինի քաղաքապետ Պիեռ Կրեդոզը, պետքարտուղար Ժան-Ժակ Քեյրանը, Ֆրանսիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ռոժե Լեմերը, նախկին գլխավոր մարզիչ Միշել Իդալգոն, հանրահայտ ֆուտբոլիստներ: Հանդիսության ավարտից հետո հայր եւ որդի Ջորկաեֆները երկար ժամանակ ինքնագրեր էին բաժանում:

Պ. Ռ.

ԽԱՉԲԱՌ

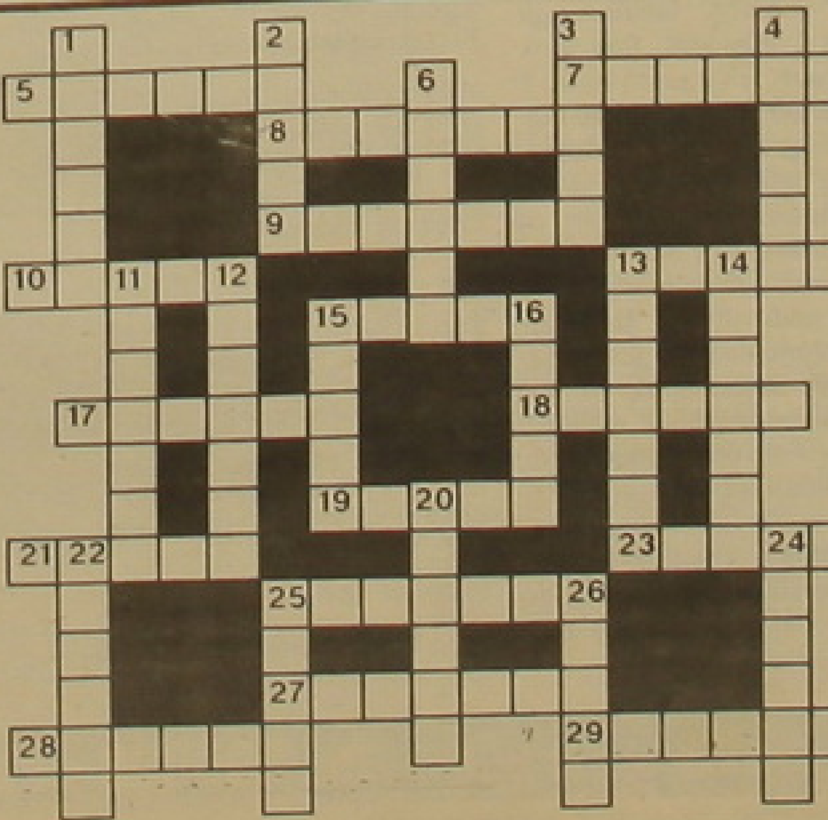

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Միրաքյան: 2. Հարավ: 3. Հարբուխ: 4. Մարաքու: 5. Եզնիկ: 6. Կանաչյան: 9. Բուսաբան: 13. Մասյացոտն: 14. Պասկանյան: 16. Ալբենիս: 17. Կաչաղակ: 22. Բիսմարկ: 23. Մարգարին: 25. Հալածանք: 28. Բարխան: 29. Բազրիք: 30. Գառզու: 32. Սանտի:

Հորիզոնական

7. Մինասյան: 8. Փափազյան: 10. Գագաթ: 11. Պիծակ: 12. Գունդստաբլ: 15. Դարյան: 18. Բալզակ: 19. Ալմանախ: 20. Առաջնեկ: 21. Վարսանդ: 24. Միչիգան: 26. Կարատե: 27. Մանգան: 31. Վարդանյան: 33. Չավար: 34. Կարծր: 35. Միրզոյան: 36. Թիատանի:

Ուղղահայաց

1. Տղամարդու առաջին կին վարսավիրը: 2. Ծաղրածու, խեղկատակ, ...: 3. Գերմանացի ֆիզիկոս, քվանտային տեսության հիմնադիրներից: 4. Ռուս դերասան: 6. Չարենցի Արմենուհի Տիգրանյանին նվիրված սոնետը ի՞նչ խորագիր ունի՝ «... երգեր»: 11. Ֆրանսիացի գրող, դետեկտիվ-հոգեբանական վեպերի հեղինակ, որոնց գլխավոր հերոսը ոստիկանական կոմիսար Մեգրեն է: 12. Քենիայի մայրաքաղաքը: 13. Հնագույն լեզու: 14. Դեղատուն Երեւանում: 15. Դեսալ: 16. Հույն սիրված երգիչ: 20. Դասախոսություն ունկնդրողների բազմություն: 22. Ձոր Հայաստանում, որտեղ 1920 թ. գնդակահարեցին հայ բոլշեւիկներին: 24. Վաստակաշատ դերասան, որն աշխատել է Երեւանի երաժշտական թատրոնում: 25. Կրոնավորի գլխարկ: 26. Նորվեգացի դրամատուրգ:

Հորիզոնական

5. Շ. Թաթիկյանի ստեղծագործություններից: 7. Լեռնազանգված Վիրահայոց լեռների արեւելյան մասում: 8. Շիրվանզադեի ստեղծագործություններից: 9. Վեներական հիվանդություն: 10. Գավառ Մեծ Հայքի Այրարատ նահանգում: 13. Արեւելյան քաղցրավենիք: 15. Պաշտամունքային կառույց: 17. Քաղաք Իրանում: 18. ... Ռազին: 19. Հույն օպերային երգչուհի: 21. Քաղաք Ֆրանսիայում, Սոմ գետի ափին: 23. Նահանգ ԱՄՆ-ում: 25. Իտալացի նշանավոր ջութակահար: 27. Աստվածաշնչյան հերոս՝ Աղաս ...: 28. Հայ մեծ գիտնական Շիրակացու անունը: 29. Մարդու եւ կենդանիների կարեւոր օրգան:

Կազմեց Է. ՍԱՀԱԿՅԱՆԸ

Օրուայ հետքերով

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Ալիեւը ուրախանում է Ադրբեջանի յարաբերութիւնները Արեւմտեան պետութիւնների հետ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 15 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը «նորմալ» է համարում իր երկրի յարաբերութիւնները Ռուսաստանի հետ։ Այդ մասին նա յայտարարել է փետրվարի 14-ին, ելոյթ ունենալով Վաշինգտոնում Ջոն Հոպկինսի համալսարանին առընթեր Կենտրոնական Ասիայի եւ Կովկասի ինստիտուտում։ Դրա հետ մեկտեղ նա նշել է, որ վերջին տարիներին «գործընկերական, դաշնակցային յարաբերութիւններ» են ստեղծվել ԱՄՆ-ի հետ։

Գնահատելով սահմանակից հարեւանների հետ Ադրբեջանի կապերի ներկայ վիճակը՝ Հեյդար Ալիեւն ամենից առաջ մատնանշել է «փայլուն, սերտ բարեկամական եւ գործընկերական յարաբերութիւնները» Թուրքիայի եւ Վրաստանի հետ։ Իրանի հետ շփումները նա «նորմալ» է անվանել, թէեւ, Ալիեւի կարծիքով, դրանք «առաւել լաւ կարող էին լինել»։

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի հետ յարաբերութիւններին, ապա Բաքվի եւ Երեւանի միջեւ պահպանվում է դիմակայութիւնը, որն Ալիեւի համոզմամբ, թուլացնում է մթնոլորտը եւ խոչընդոտում ողջ տարածաշրջանում համագործակցութեան զարգացմանը։ Ադրբեջանի նախագահը յոյս է յայտնել, որ այդ հակամարտութիւնը կհաջողվի կարգավորել «սոյն թվականի ընթացքում»։ Նա աւելացրել է սակայն, որ դրա համար ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների ջանքերի աշխուժացում, ինչպես նաեւ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանի հետ իր սեփական երկկողմ երկխօսութեան աջակցութիւն ցոյց տալ կպահանջվի։

Հեյդար Ալիեւն ափսոսանք է յայտնել Հայաստանում Ռուսաստանի ռազմական ներկայութեան պահպանման եւ նրան ռուսական ժամանակակից զէնքի մատակարարումների առնչութեամբ։ Նրա գնահատմամբ, Երեւանը «ռազմական դաշինքներ» է կնքել սկզբում Մոսկվայի, այնուհետեւ, ինչպես իրեն զեկուցել են, նաեւ Մինսկի հետ։ Ադրբեջանի ղեկավարը երկիւղ է կրում, որ այդ հանգամանքը հղի է «Հարաւային Կովկասի ռազմականացմամբ»։

Այն հարցին, թէ հաջողվե՞լ է արդեօք նրան ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի աջակցութիւնը ստանալ Կովկասում անվտանգութեան պակտի ստեղծման գաղափարի առնչութեամբ, Հեյդար Ալիեւը պատասխանել է. «Չեմ կարող ասել, որ մենք ուժեղ աջակցութիւն ենք ստացել»։ Սակայն ինքն առաջվա նման համոզված է, որ անհրաժեշտ է լուծել այդ խնդիրը։

Ադրբեջանի առաջնորդը չի բացառել, որ իր երկիրը կցանկանար անդամակցել Հիւսիսատլանտեան դաշինքին։ «Սակայն հեռու չէ ՆԱՏՕ-ի անդամ դառնալ, եւ դա միայն մեզանից չէ կախված», - ասել է նա։ Նախագահի խօսքերով, Բաքուն առայժմ մտադիր է Հիւսիսատլանտեան վեհաժողովի եւ «Գործընկերութիւն հանուն խաղաղութեան» ծրագրի շրջանակներում ակտիվօրէն զարգացնել համագործակցութիւնը ՆԱՏՕ-ի հետ։

Հանդիպմանը ներկայ ունկնդիրները Հեյդար Ալիեւին խնդրել են մեկնաբանել Ռուսաստանի դաշնային ուժերի գործողութիւնները Չեչնիայում։ Ադրբեջանի նախագահը նախ եւ առաջ նշել է, որ այդ թեմայի քննարկմանը մեծ ուշադրութիւն էր հատկացվել Վաշինգտոնում իր բանակցութիւնների ընթացքում։ «Մենք դէմ ենք անջատականութեան, ահաբեկչութեան եւ հանցաւորութեան ցանկացած դրսեւորման։ Չեչեն ժողովրդին մենք մեծ համակրանքով եւ յարգանքով ենք վերաբերվում։ Սակայն այնտեղ պատերազմ է ընթանում։ Ռուսաստանը ձգտում է վերականգնել իր տարածքային ամբողջականութիւնը։ ՌԴ ցանկանում է վերականգնել իշխանութիւնն իրեն պատկանող Չեչնիայի տարածքի նկատմամբ», - նշել է նա։

Նոր էջ հայ-լիբանանեան յարաբերութիւններում

Սկիզբը էջ 1

«ՀՀ կառավարութեան եւ ԼՀ կառավարութեան միջեւ համակցված փոխադրումների մասին» համաձայնագիրը, «ՀՀ եւ ԼՀ արտգործնախարարների միջեւ խորհրդակցութիւնների անցկացման մասին», եւ «ՀՀ եւ ԼՀ մշակոյթի նախարարութիւնների միջեւ 2000-2001 թթ. մշակութային համագործակցութեան գործնական ծրագիրը»։ Փաստաթղթերը երկու կողմերից ստորագրեցին համապատասխան գերատեսչութիւնների ղեկավարները։

Փաստաթղթերի ստորագրումից հետո, նախագահների առանձնազրոյցի աւարտին նրանց միացան երկու կողմերի պատվիրակութիւնները եւ բանակցութիւնները շարունակվեցին ընդլայնված կազմով։

Ուշ երեկոյան տեղի ունեցաւ պարգեւների հանձնման հանդիսաւոր արարողութիւն։ Լիբանանի նախագահը ՀՀ նախագահին հանձնեց «Լիբանանեան արտակարգ արժանիքի առաջին կարգի շքանշան»։ Իր հերթին Ռոբերտ Քոչարեանը էմիլ Լահուդին հանձնեց «Սբ. Մեսրոպ Մաշտոցի» շքանշան։

«Ազգի» խնդրանքով գնահատելով ՀՀ նախագահի ներկայ այցի կարեւորութիւնը, ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանեանը նշեց, որ Լիբանանը արաբական աշխարհում գրավում է յուրահատուկ տեղ հասկապես գործարարութեան ոլորտում, ուստի զուտ այդ տեսանկիւնից այցը կարեւորվում է։ Նախարարի խօսքերով, առ այսօր ինչ արվել է գործարար համաժողովը, տարբեր մակարդակի այցեր եւ այլն, ներկայ այցով ի մի է բերվում, եւ երկկողմ յարաբերութիւններում նոր էջ է բացվում։

Ըստ Վարդան Օսկանեանի, քաղաքական առումով երկու երկրների միջեւ չկայ որեւէ տարակարծութիւն եւ

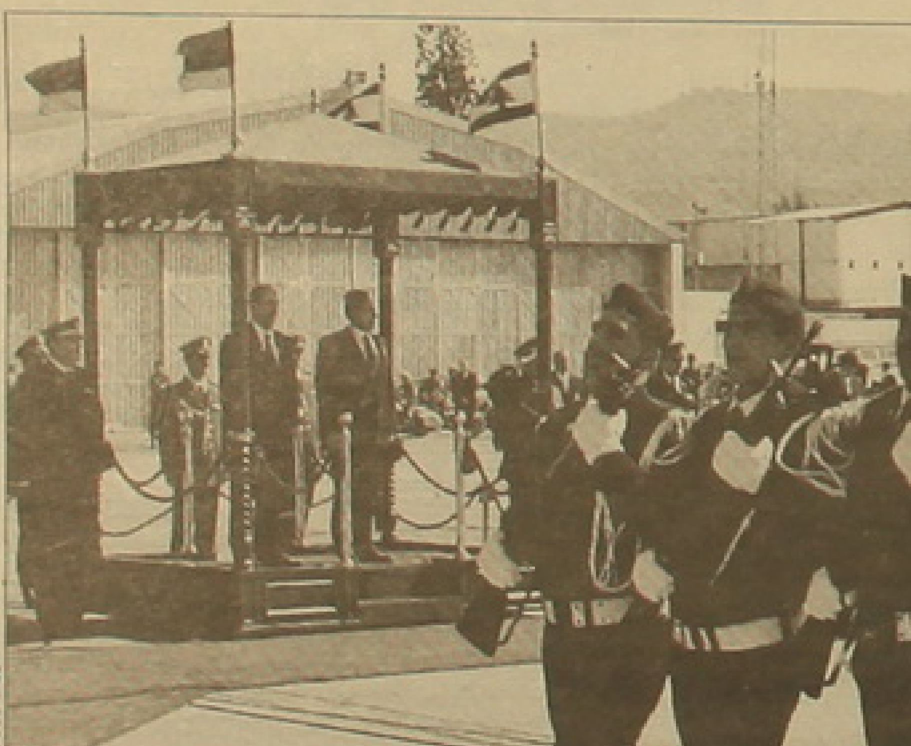

խնդիր, ինչն արդեն բավական ամուր հիմք է տնտեսական յարաբերութիւնների զարգացման համար։ Վերջինիս նպաստում է նաեւ հայկական համայնքի առկայութիւնը, որը մեծ դեր է ունեցել Լիբանանի ոչ միայն շինարարութեան գործում, այլեւ սփիւռքի կյանքում ընդհանրապես եւ Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւններում։ Արտգործնախարարը, պաշտօնական հանդիպումներից բացի, մեծապես կարեւորեց հայ համայնքի հետ հանդիպումները։ Հատկապես Հայաստանի եւ հայութեան համար այս ծանր ժամանակաշրջանում պետք է լիբանանահայ համայնքին նոր խթան հաղորդել, որպեսզի վերագտնի այն դերն, ինչ ունեցել է 1960-70-ական թվականներին։ Ժամանակին այն շարժիչ ուժ էր ոչ միայն սփիւռքի, այլեւ Հայաստանի համար։

Վ. Օսկանեանը որոշ վերապահումով համաձայնեց այն կարծիքին, որ ՀՀ նախագահի այցը Լիբանան մի փոքր ուշացած է։ Սակայն, մյուս կողմից, եթէ դիտարկելու լինենք նախորդ տարիների թէ՛ Հայաստանի, թէ՛ Լիբանանի վիճակը, ապա այցի պահը ճիշտ է ընտրված։ Ըստ արտգործնախարարի, ՀՀ-ն այժմ դուրս է եկել խոր ճգնաժամից եւ արդեն համարձակօրէն զբաղվում է վերակառուցման խնդիրներով։ Նոյնը կարելի է ասել Լիբանանի մասին, որը օրեցօր հաղթահարում է պատերազմի վէրքերը, միաժամանակ դրական տեղաշարժեր կան Միջին Արեւելքի խաղաղ գործընթացի առումով։ Այնպես որ թէ՛ տնտեսական, թէ՛ քաղաքական առումով ճիշտ պահն է ընտրված։ Եվ եթէ ճիշտ օգտագործվեն այն հնարաւորութիւնները, որոնք այսօր կան, ապա, Վ. Օսկանեանի կարծիքով, Լիբանանի հետ յարաբերութիւններում հնարաւոր կլինի նոր էջ բացել, որը բավական հիմքեր ունի արդեն։

USAID

AED

Academy for Educational Development

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալութիւնը (USAID) եւ Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED)

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսութիւնների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանայ 2000 թ., փետրվարի 18-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում *(Խանջեան 50)*։

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ ֆինանսների նախարարի տեղակալ

Գագիկ Արզումանյանը,

ՀՀ պետական եկամուտների նախարարի տեղակալ

Արմեն Ալավերդյանը

եւ Barents Group հարկային բարեփոխումների ծրագրի ղեկավար

Բիլ Գարդները

Թեման՝ «Հարկային եւ մաքսային քաղաքականութիւնը եւ դրա զարգացման հեռանկարները Հայաստանում»։

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. թ. փետրվարի 18-ին տեղի է ունենալու «Ագրոպատարկում» ԱՄ-ի Բաղրամյանի շրջանային միավորում» ԲԲԸ-ի եւ «Երեւանի «Բերրիութիւն» ԲԲԸ-ի բաժնետոմսերի պետական բաժնեմասի աճուրդ-վաճառքը։ Բաժնետոմսեր գնել ցանկացողները կարող են դիմել «Էղլենինվեստ» ՓԲԸ հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Նալբանդյան 50, բն. 26 (մուտքը Մախարովի հրապարակի կողմից), հեռախոս՝ 52-82-32, 52-91-85, 56-48-89, ֆաքս 52-10-51։ Դիմելու վերջին ժամկետը փետրվարի 16, ժամը 18:00։

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

16 փետրվար

Հ1

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.15 Իմ տունը
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 Մուլտֆիլմ «Հովվուհին եւ ծխնելույզ մաքրողը»
11.00 Գ/ֆ «Ռիվեր փողոցը»
12.25 Վահան Տերյան-115
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմ «Ժխարկա»
17.30 Ինքնակառավարում
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Առողջ լոտո»
19.50 Պարմանի
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.50 Գ/ֆ «Ճակատագրական կրակոցներ»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.05 Վաղ առավոտյան
10.00, 18.20 Մուլտֆիլմ
10.15 Բնաշխարհ. «Կենդանիներն էլ են կասկում»
10.40 Ծանոթ-անծանոթը
11.00, 19.00 «Ձեյն էյր»
12.00, 18.05, 20.30, 24.00 Լուրեր
18.40 Մեծ էրմիտաժ. Իսպանիայի արվեստը
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Մոսկվան եւ ընկ.
21.25 Գ/ֆ «Արծի բաբախում»
22.55 «Ներընչանք». խորեն Տեր-Հարությունյան
23.15 Լուրեր (ռուսերեն)
23.30 Ուշ երեկոյան

Կ

9.00 Տոմար
11.00 Ավետա (կրկնություն)
11.20 Աստարեզ (կրկնություն)
19.00 Մամուլի խոսնակ
19.10 Զոջիկը
19.30, 21.30, 23.30 Սուրհանդակ
19.50 Գ/ֆ «Միջուկային ժայռը»
22.05 Քրոնիկոն
22.15 Գիտաստղեր
22.40 Կամ ... կամ
24.00 Զրո ժամ
00.05 Մութ սենյակ
00.30 Գ/ֆ «Սեզոնի փոփոխություն» (ավարտին Սուրհանդակ)

1

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվական որսացողները»
16.45 Հրաշալի ընկերախումբ
17.00 Ջունգլիների կանչը
17.25 ... Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Դիմակներ-շոու
19.55 Մարդը եւ օրենքը
20.50 Սերիալ «Տոկուն աղջիկները»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/ֆ «Կամուրջը շատ հեռու է» (դերերում Դ. Բոգարդ, Շ. Քոների, Ռ. Ռեդֆորդ, Մեծ Բրիտանիա)
02.05 Նորություններ
02.20 Գ/ֆ «Միրո աստվածուհին» (դերերում Լ. Քարթեր, Ս. Լեռներ, Դ. Քոնսիդայն, ԱՄՆ, 1983 թ.)

РТР

7.30-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.15 Հեռուստատեսային հատուկ մարտական ստորաբաժանում. հերթապահ բաժանմունք
10.20 Քվանտային թռչկագիտություն
10.30 Հեռուստահանդես «Արենա-սպորտ»
11.00 Քվանտային թռչկագիտություն
11.10 Սերիալ «Գնչուհին»
11.55 Գ/ֆ «Պինդ երկվորյակները» (2-րդ սերիա)
13.00 Իմ XX դարը
13.25 Հեռուստատեսային հատուկ մարտական ստորաբաժանում
13.50 Քվանտային թռչկագիտություն
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստահանդես «Կանանց քաղաք»
15.10 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.00 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
17.00 Խանութ բազմոցի վրա
17.30 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
18.20 Աշտարակ
19.05 Սերիալ «Լոս Անջելեսի տաքը-2»
20.30 Սերիալ «Պետերբուրգյան գաղտնիքները»
21.25 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
22.45 Կինոյի ժամ. Պատրիկ Սվեյզիի, Քիմբերլի Վիլյամսը «Անվտանգ տուն» ֆիլմում (ԱՄՆ)
00.45 «Ա» ծրագիր
01.45 Հեռուստատեսային հատուկ մարտական ստորաբաժանում. հերթապահ բաժանմունք
02.20 Թեժ սանդյակ
03.15 Խանութ բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ Հեռ. 590000 • http://www.spyur.am

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2 Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Պատուէր 1201 Տպաքանակը 4000 Ստորագրուած է տպագրութեան 15. 02. 2000 Գինը՝ 100 դրամ